VĚSTNÍK

ASOCIACE MUZEÍ A GALERIÍ ČESKÉ REPUBLIKY

číslo 6

ročník 10

Kolokvium 2010: Muzea, autorský zákon a digitalizace

Povodně a muzea

www.cz-museums.cz

Národní soutěž muzeí
Gloria musaealis 2010

Dne 28. února 2011 (včetně) končí možnost přihlásit Vaše muzejní projekty do IX. ročníku Národní soutěže muzeí Gloria musaealis 2010! K dnešnímu dni je přihlášeno pouze 16 projektů, neváhejte proto a přihlašte své výstavy, expozice, publikace a muzejní počiny!

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

rádi bychom Vás informovali o ***Národní soutěži muzeí Gloria musaealis 2010****, která v letošním roce vstoupila již do devátého ročníku. Jsme toho názoru, že soutěž může být zajímavým a živým tématem v mediální sféře, avšak váha tohoto tématu závisí na tom, kolik soutěžních projektů muzea a galerie přihlásí. Nabízíme Vám pomoc při vytipování vhodných soutěžních projektů ve Vaší činnosti a konzultaci při zpracování přihlášky – ta je koncipována tak, aby poskytla ucelený materiál, který slouží nejen k posouzení přihlášeného projektu, ale i k propagování Vašeho muzea. Nezapomeňte prosím svůj projekt přihlásit včas, aby porota měla dostatek času na jeho odborné posouzení! Věříme, že stejně jako v ročnících předcházejících se i v devátém ročníku Národní soutěže muzeí Gloria musaealis 2010 setkáme s celou řadou Vašich vynikajících projektů.*

Vzhledem ke zkušenostem z předchozích let lze předpokládat, že se svými přihláškami čekáte až na konec soutěžního ročníku, tedy na měsíce leden a únor 2011, či vůbec váháte s přihlášením. Možná Vás k této úvaze vedou obavy, že Vaše projekty nesplňují kritéria soutěže nebo pochybnost, že nemohou uspět ve srovnání s jinými. V této souvislosti je nutné zmínit, že kromě Ceny Gloria musaealis jsou vyhlašována též druhá a třetí místa v každé kategorii, ale také zvláštní ceny, Cena Českého výboru ICOM i Cena čestného výboru soutěže, kde je ohodnoceno dosažení vysoké úrovně v určitém kritériu, i když v jiných ohledech projekt případně nedosahuje kvalit pro umístění na prvním místě. I v případě, že byste ocenění nezískali, přispěje účast v soutěži k popularizaci Vaší instituce např. i tím, že přihlášený projekt bude prezentován i s fotografiemi na webových stránkách soutěže ***http://www.gloriamusaealis.cz,*** *a také ve Výroční zprávě – katalogu všech přihlášených projektů.*

Pokud jste se již rozhodli k přihlášení Vaší výstavy, publikace či jiné aktivity, neváhejte, prosím, s podáním přihlášky a neodkládejte své rozhodnutí na poslední týdny soutěžního ročníku. Nápor soutěžních projektů a s tím spojená nutnost projekty zhlédnout, přináší porotcům velké časové, často i několikadenní zatížení v pracovním týdnu během měsíců února a března.

Věříme, že jako každoročně se i v letošním ročníku soutěže budete hlásit se svými projekty, a přispějete tak k pozitivnímu rozvoji Národní soutěže muzeí Gloria musaealis. Veškeré informace k soutěži včetně přihlášek najdete na http://www.gloriamusaealis.cz. Již nyní Vás zveme na slavnostní vyhlášení výsledků devátého ročníku soutěže, které proběhne dne ***19. května 2011 v Pantheonu Národního muzea****.*

Seznam přihlášených projektů je umístěn na zadní straně obálky.

úvodník

Dvacet let poté…

Prožil jsem s českým muzejnictvím už víc než čtyřicet let. A povedlo se to tak, že skoro přesně polovinu z těch čtyř desítek let v době, kdy muzea ztratila možnost plnit svou přirozenou funkci ve společnosti, pro níž byla zřízena a polovinu v době, kdy tu možnost zase získala a snaží se jí využít. A tak se pokusím – zvláště později narozeným – připomenout alespoň to nejdůležitější, co se za těch druhých dvacet let (ne) změnilo oproti tomu prvnímu dvacetiletí.

– muzea znovu objevila své návštěvníky, které před tím vlastně nepotřebovala a snaží se jim poskytovat standardní služby, byly vybudovány desítky nových expozic

– návštěvníci objevili svá muzea, není nic neobvyklého, že se na některé výstavy dokonce stojí fronty, což se před rokem 1989 sice také párkrát stalo, ale takové výstavy byly obvykle pro muzea „polibkem smrti", byly zle kritizovány jako „odporující požadavkům na socialistickou kulturu" anebo také „z moci úřední" po dvou dnech zakázány (vzpomínám např. na výstavu „Kýč je když" v muzeu v Roztokách u Prahy) a jejich autoři spolu s řediteli muzeí hnáni k odpovědnosti

– desítky muzeí mají kvalitní, moderní depozitáře na slušné evropské úrovni, někdy dokonce se špičkovým systémem monitorování vnitřních klimatických podmínek, před rokem 1989 si nepamatuji na žádný takový, ale možná za to může moje paměť, jeden či dva u nás možná byly; už není obvyklé, aby jako depozitáře byly eufemisticky nazývány primitivní skladiště, do nichž zatéká

– díky počítačům, jimž nové poměry otevřely cestu i do muzeí a nové legislativě se značně zvýšila úroveň správy sbírek a díky přístrojovému vybavení dílen také možnosti konzervování a restaurování sbírkových předmětů

– pro řadu muzeí byly s pomocí miliardových investic z veřejných rozpočtů zrekonstruovány historické budovy, dokonce už došlo i na historickou budovu Národního muzea

– muzejní sbírky byly obohaceny o desítky tisíc nových přírůstků včetně stovek předmětů zakoupených za stamiliony z veřejných rozpočtů, čímž byly, mimo jiné, zmírněny následky restitucí

– prakticky všechna muzea jsou zabezpečena proti krádežím a vloupáním a řada muzeí také proti požáru

– muzea se s pomocí veřejné správy i s mezinárodní pomocí vyrovnala s následky ničivých povodní v roce 2002 a jako děsivý sen působí představa, jak by to dopadlo, kdyby povodeň přišla o nějakých patnáct let dříve

– muzea přispěla k rehabilitaci památníků dějin 20. století (Lidice, Ležáky, Terezín, Vítkov, Hrabyně…)

– české muzejnictví má svou reprezentaci (AMG)

– mezinárodní spolupráce a výměna kulturních hodnot se stala běžnou záležitostí

– o činnosti muzeí nerozhodují nekompetentní lidé z partajních sekretariátů, což ovšem neznamená, že by bylo nekompetentnosti odzvoněno, protože lidi zůstávají stejní (stačí vzpomenout na Karla Čapka, kterého se někdy v roce 1920 novinář zeptal, v čem vidí rozdíl mezi novými poměry v republice oproti poměrům v monarchii – odpověděl, že skoro v ničem, protože „kdo kradl za císaře pána, krade i teď a kdo bil ženu za Rakouska, bije ji i v republice")

– celkovou zanedbanost muzeí (prostorovou, materiální a technickou) se sice podařilo napravit, ale pouze do určité míry, tento proces ještě zdaleka neskončil

– pro muzejníky stále platí, že „práce jest nesmírná, nebezpečenství pochybení velké, pokušení nemalé, odpočinutí žádné a vděk malý", ale to platilo už v 19. století, reálné mzdy muzejníků se oproti době před rokem 1989 sice zvýšily, ale tenkrát byli chudí skoro všichni, dnes patří průměrné platy muzejníků k těm podprůměrným, přesto ale stále zůstávají v muzeích odborníci schopní nejen pečovat o sbírky, ale také zprostředkovávat jejich vypovídací schopnost veřejnosti

… díky tomu a navzdory tomu prožilo české muzejnictví v uplynulém dvacetiletí období nebývalé konjunktury a jsem rád, že jsem u toho mohl být. A lze si jen přát, aby totéž mohl někdo napsat i o dvacetiletí příštím.

Váš Jiří Žalman

obsah

Zprávy, aktuality, informace	*str. 4*
Z konferencí, seminářů	*str. 6*
Téma: Kolokvium 2010	*str. 13*
Představujeme	*str. 19*
Rozhovor	*str. 23*
Personálie	*str. 25*
Koho to napadlo	*str. 26*
Pozvánky na výstavy	*str. 27*
Publikace	*str. 30*

Kalendárium kulturních událostí naleznete uprostřed Věstníku na str. I – VII

Příloha: Rejstřík článků Věstník AMG ročník 2009

zprávy, aktuality, informace

Záplavy léta 2010 na Liberecku

Většinu povodní v posledních letech spojujeme především s mohutnějšími řekami, jak tomu bylo v letech 1997 na Moravě a 2002 ve středních Čechách. Na Liberecku nikdo něco podobného nepředpokládal, i když historická zkušenost z roku 1897 hovoří o pravém opaku. Ale tehdy došlo k rázným opatřením a byla na počátku 20. století vybudována kaskáda přehrad, které od té doby bezpečně zachycují větší přívaly vody z Jizerských hor. Bohužel jen jižním směrem. Severní a severozápadní strana je zajištěna jen dvěma malými přehradami. Rozsah jarních záplav bývá na Frýdlantsku přijímán již s pocitem jakési samozřejmosti, především okolo Višňové. Přívalové deště, které postihly tuto oblast v noci ze 6. na 7. srpna se však rozsahem podobaly těm z roku 1897 a zatímco přehrady v okolí Liberce a Jablonce nad Nisou stačily absorbovat velké množství vody a hladina Nisy se zvedla aniž by nějak výrazně vystoupila z koryta, drobné potůčky na Frýdlantsku se změnily v krátkém čase v několikametrové dravé řeky, které ze Smědé v Raspenavě a dále na Frýdlant a z Jeřice směrem na Novou Ves a Chrastavu vytvořily ničivý příval vody. Od ranních hodin v sobotu 7. srpna tento příval ničil a odnášel vše, co mu stálo v cestě. Frýdlant se v krátkém čase ve středu města změnil v Benátky, přes náměstí a historický střed města prošla záplavová vlna, která doslova spláchla archeologický výzkum, který probíhal na náměstí a v přilehlých ulicích. Jediným štěstím byla skutečnost, že archeologové ze Severočeského muzea v Liberci již práce téměř dokončili a vykopaný materiál byl z velké části již uložen. Veškeré zařízení, uložené na pracovištích však odnesla voda. Zaplavení frýdlantského náměstí se nevyhnulo ani prostorám radnice, kde ve dvoře byl menší depozitář Městského muzea. Po opadnutí vody bylo nutno deponované předměty částečně přenést do suchých prostor jiných depozitářů a očistit vodou a bahnem zasažené sbírky. Obdobně dopadl i depozitář libereckého Severočeského muzea v nedaleké Raspenavě, kde metrová vlna zaplavila přízemí a bahno s vodou zde napáchalo patřičnou spoušť. V následujícím týdnu bylo nutno všechny sbírkové předměty ošetřit alespoň provizorním způsobem a odvézt do muzejních konzervátorských dílen a do náhradního depozitáře, kde se teprve mohly zjišťovat vzniklé škody. Nejhůře však dopadla Chrastava, kde záplavy postihly především Führichův dům, který jako zázrakem přežil bez větších poškození (dům o 15 metrů dál byl natolik poškozen, že musel být stržen). Také zde vnitřní vybavení bylo postiženo přívalem bahna a vody. Na výzvu AMG hned po záplavách přijela chrastavským muzejním kolegům na pomoc skupina pracovníků z pražského Uměleckoprůmyslového musea, které ve dvou výjezdech do Chrastavy i do Frýdlantu nejen pomohlo přímo na místě, ale některé předměty převzalo k restaurování. Postupné odstraňování škod potrvá ještě řadu měsíců, kdy bude nutno většinu předmětů, z valné části se jedná o malovaný lidový nábytek, konzervovat a restaurovat.

Jan Mohr

Povodně na Novojičínsku 2009 – rok po povodních

Ve středu 24. června 2009 zasáhly Novojičínsko tzv. bleskové povodně. Ve srovnání s povodněmi a záplavami, které v minulosti postihly tento region, byla tato živelná pohroma opravdu „blesková". Během několika hodin voda vystoupala v korytech řek a říček místy až do čtyřmetrové výše a valící se vlna způsobila škody na majetku. Bohužel došlo i k tragickým obětem na životech lidí.

Povodeň zasáhla dva objekty, ve kterých provozuje svou činnost Muzeum Novojičínska, a to zámek v Kuníně a stolařské a konzervátorské dílny v Šenově u Nového Jičína.

V kunínském zámku voda zaplavila přízemí objektu do výše 1,5 m. Protože prohlídkový okruh s instalovaným mobiliářem začíná od 1. patra, nedošlo k poškození sbírkových předmětů. Přesto měla povodeň pro provoz zámku dalekosáhlé důsledky: na místě rekonstruované oblázkové dlažby na přístupové cestě k objektu zůstal jen kráter plný vody a bahna (viz foto), silně poškozen byl zámecký park včetně ohradní zdi a čerstvě rekonstruované stavby zámecké kuželny (zámek i park je v majetku Obce Kunín). Zcela zničeno bylo vybavení zámecké restaurace a byt kastelána. Vybavení pokladny s elektronickým uložením dat bylo částečně zachráněno díky pohotovému zásahu pracovníka Bronislava Novosada, který doslova s nasazením života stěhoval při stoupající vodě předměty do 1. patra, což se mu málem stalo osudným. Zámek byl veřejnosti nepřístupný více než měsíc. Jeho brány se pro návštěvníky otevřely 1. srpna 2009, opravy objektu a celého areálu však probíhaly i v letošním roce.

Stolařské a konzervátorské dílny v Šenově u Nového Jičína byly zaplaveny také do výše 1,5 m, nejvíce zasažena

byla stolárna a její vybavení. Poškozeno bylo také několik sbírkových předmětů, na kterých byly aktuálně prováděny konzervátorské zásahy. Celý areál byl pokryt silnou vrstvou bahna, na odklízecích pracích se podíleli také příslušníci Armády České republiky, kteří byli vysláni na pomoc novojičínskému regionu na likvidaci škod po povodních.

Muzeum Novojičínska obdrželo řadu nabídek pomoci, a to od institucí, firem i jednotlivců. Za všechny bych ráda vzpomenula a ještě jednou poděkovala Slezskému zemskému muzeu v Opavě, jehož ředitel Mgr. Antonín Šimčík pohotově telefonoval již v ranních hodinách druhého dne po povodni a okamžitě zorganizoval převezení nejohroženějších sbírkových předmětů do konzervátorských dílen opavského muzea. Další předměty našly svou záchranu ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, za což bych chtěla poděkovat řediteli muzea Ing. Vítězslavu Koukalovi a kolegům konzervátorům. Děkuji také všem kolegům z muzeí po celé České republice i z Asociace muzeí a galerií ČR, kteří mě kontaktovali s nabídkou pomoci.

Stolařské a konzervátorské dílny v Šenově u Nového Jičína – ráno po povodni
Foto: Radek Polách, Muzeum Novojičínska

Jeden rok jako časové měřítko je dlouhá doba, ale průběh roku po povodních je obdobím snahy vrátit věci do původního stavu, obnovit běžný provoz. To se na postižených objektech novojičínského muzea podařilo díky obrovskému úsilí vlastních pracovníků, a také zásluhou pomoci zvenčí. A uvědomění si významu a dosahu té pomoci přichází až po čase.

Sylva Dvořáčková

V lednu se bude rozhodovat, které knihy jsou nejkrásnější…

Rok se s rokem sešel a Památník národního písemnictví v polovině listopadu vyhlásil, tentokrát již 46. ročník prestižní soutěže Nejkrásnější české knihy. Zatímco obsah knížek se hodnotí, jak jsem si dovolila spočítat, ve více než čtyřech desítkách soutěží, soutěž, která se dívá na knihu z estetického hlediska, je jediná. To estetické hledisko se navíc skládá z mnoha důležitých faktorů. Hodnotí se nejen knihařské a polygrafické zvládnutí – jak je kniha vytištěná a svázaná, ale také její působení jako výtvarného objektu. Zda byl vzhledem k obsahu zvolen vhodný formát i papír, vhodné písmo, zda se zdařilo vybrat ilustrátora, který dílo plně pochopil a svým příspěvkem obohatil. Prostě ta nejkrásnější kniha musí být krásná po všech stránkách – zvnějšku i zvnitřku. A jak připomněla v úvodu minulého katalogu k soutěži předsedkyně poroty Clara Istlerová – forma prostě musí ladit s obsahem podle prověřeného anglického Form follows Function.

Těšilo by nás, kdybychom v nastávajícím ročníku, kdy se bude hodnotit produkce roku 2010, mohli mezi přihlášené zapsat knihy, které vyšly zásluhou muzeí a galerií. Probírat se těmi, které byly zaslány do loňské soutěže, bylo opravdu potěšením. Ráda připomínám, že se již dlouho nestalo, aby v soutěži Nejkrásnější české knihy roku tak výrazně bodovaly tituly, které vydaly právě muzea a galerie. Při předávání cen si trofej Nejkrásnější knihy roku 2009 v kategorii Knihy o výtvarném umění a obrazové publikace přišel převzít generální ředitel Národní galerie v Praze Milan Knížák. Cenu ministra kultury získal titul „909 – Umění přelomu tisíciletí", práce editorů Milana Knížáka a Tomáše Vlčka. V kategorii Katalogy si stejnou poctu odneslo Muzeum umění Olomouc za titul Nikolase Proksche „Listování". V této kategorii i třetí místo obsadila také muzejní instituce, patří Uměleckoprůmyslovému museu v Praze. Publikace „Artěl – umění pro všední dny" byla podle verdiktu poroty dokonale funkční a příkladem, jak má katalog vypadat. Uměleckoprůmyslové museum mělo i další želízko v této kategorii. V užším výběru figurovala publikace editorky Lucie Vlčkové „Krásná jizba" spolu s titulem „Fenomen Baťa" editorky Ladislavy Horňákové z Krajské galerie výtvarného umění ve Zlíně. Byla to

opět kniha z Národní galerie v Praze „155 uměleckých děl 20. století", za kterou dostala tiskárna Libertas třetí místo za polygrafické zpracování. Nezbývá než znovu poblahopřát a vyzvat i další k soutěžení. V knihkupectvích a galerijních prodejnách, jak jsme mohli vidět, je kandidátů na umístění opět hodně.

V září Památník národního písemnictví uspořádal kolokvium, na kterém byli odborníci, grafici, teoretici i členové bývalých porot pozváni k diskusi o tom, zda by nebylo vhodné, po tolika letech trvání soutěže, poopravit pravidla, či soutěž nějakým způsobem inovovat. Nápadů bylo několik, Památník národního písemnictví spolu s Ministerstvem kultury – instituce, které soutěž ze zákona pořádají – je vzaly v potaz, ale k zásadním změnám tentokrát z procedurálních důvodů ještě nedojde.

Soutěžit se bude v obvyklých šesti kategoriích, zvláštní kategorie bude opět věnována studentským pracím. V každé kategorii budou vybrány tři tituly, z nichž první v pořadí získá Cenu ministra kultury. Své ceny udělí ještě Svaz polygrafických podnikatelů (za polygrafické zpracování), SČUG Hollar (za ilustraci) a TypoDesignClub (za grafické řešení). Potřetí bude udělena Cena Vojtěcha Preissiga, kterou navrhuje Spolek českých bibliofilů. Získá ji kniha, která splňuje kriteria bibliofilie a vykazuje znaky mimořádného experimentálního edičního počinu.

Vladimíra Hoštová

Toulavá kamera a její Kalendář událostí

Na internetovém speciálu Toulavé kamery se snažíme divákům našeho pořadu a návštěvníkům webu nabízet co nejvíc tipů na nejrůznější výlety i vycházky. Proto jsme zavedli i Kalendář událostí, ve kterém si mohou vybrat z množství slavností, výstav, koncertů, prohlídek pamětihodností, turistických pochodů, ale také třeba muzejních expozic. Přehled akcí probíhajících v různých koutech naší republiky mohou rozšiřovat i sami pořadatelé, kteří o svých počinech chtějí dát vědět světu. Právě pro ně jsme vytvořili jednoduchý formulář dostupný na internetu (http://toulavakamera.ct24.cz/events/). Stačí do něj vyplnit základní data a místo konání akce, stručně ji popsat, případně uvést adresu webových stránek, kde se zájemci dozvědí víc, a odeslat. My už se pak postaráme o co nejrychlejší zveřejnění na internetovém speciálu.

Světlana Tvrdíková

z konferencí, seminářů

Mají setkání středoevropských muzejníků význam?

Když jsem byl po roce znovu vybrán jako reprezentant Asociace muzeí a galerií ČR na 19. setkání bavorských, českých, hornorakouských a saských muzejníků, zaradoval jsem se, ale zároveň jsem pociťoval určité obavy. Téma letošního setkání **Křesťanské náboženství v muzeologickém kontextu** bylo zaměřeno přece jen mimo hlavní osu zájmu zejména českých muzejníků a nahrávalo především bavorským a rakouským kolegům díky dlouhé a hlavně kontinuální, nepřerušené tradici. Zároveň jsem byl zvědav, jak jednotliví referenti poměrně rozsáhlé a mnohostranné téma zpracují a zda nezůstane pouze u výčtu významných „křesťanských" či na sakrální umění zaměřených muzeí a jejich špičkových sbírek. V tomto směru zůstalo setkání dle mého názoru někde uprostřed. Ale hezky po pořádku.

Úvodní exkurze do Vyššího Brodu s prohlídkou průběžně renovovaného kláštera a jeho nové expozice a Českého Krumlova s návštěvou Muzea ve Fotoateliéru Seidel (v loňském roce získalo 1. cenu v Národní soutěži muzeí Gloria musaealis) i Regionálního muzea jsem se z pracovních důvodů nemohl zúčastnit. Pokud se však o ní zejména zahraniční kolegové zmiňovali, pak vždy jen v pochvalném duchu, jako nesmírně inspirativní.

Vlastní jednání probíhalo v překrásném, nedávno restaurovaném sále „Solného dvora" (Salzhof) v centru historického hornorakouského městečka Freistadtu poblíž českých hranic. Po úvodních vystoupeních reprezentantů jednotlivých muzejních svazů či zemských institucí se rozproudil hlavní program konference. Jak se dalo čekat, bavorští a hornorakouští, ale zčásti i saští účastníci setkání se zaměřili na představení svých muzeí, jejichž sbírky tvoří povětšinou původní chrámové poklady, umělecké sbírky bohatých klášterů, popř. i lidové sakrální umění daného regionu. Prezentovány byly špičkové předměty z konkrétních expozic, popř. způsob jejich záchrany a obnovy. V kontextu daného tématu mohu jednoznačně konstatovat, že se jedná o sbírky vynikající úrovně, instalované však v tradičním duchu, skutečně jako „Kunst und Schatzkammer", bez výraznější jednotící myšlenky (pokud bychom nebrali v úvahu skutečnost, že se jedná výhradně o církevní umění z určité oblasti) a jednotícího záměru. Ostatně i samotné prezentace se na

konferenci nesly v obdobném duchu. Výjimkou bylo v tomto směru vystoupení Mariuse Winzelera z Městského muzea v Žitavě, jenž zde představil dlouhodobý projekt soupisu a prezentace sakrálního umění v Horní Lužici. Svým způsobem se vymykal také referát opata Martina Felhofera z kláštera Schlägl, který zde spolu se svou „manažerkou" prezentoval rozsáhlý projekt vztahu kláštera vůči veřejnosti, jenž zahrnuje celou škálu aktivit od duchovního působení až po podnikatelské subjekty.

V tomto srovnání vyzněly nečetné příspěvky českých účastníků setkání velice dobře a úspěšně. Hana Dvořáková z Moravského zemského muzea se věnovala souhrnné problematice přístupu českých muzeí k prezentaci projevů religiozity s důrazem na slohové umění a lidovou religiozitu. Jiří Franc se zaměřil na obecnější pohled na téma klášterů v jižních Čechách a zejména na nedávný vývoj, současný stav a výhledy kláštera ve Vyšším Brodě, kde působí. A konečně Karel Rechlík přiblížil činnost Diecézního muzea v Brně a zejména cíl a podobu jeho nové stálé expozice, jež vyniká tím, co – podle mého názoru – chybí téměř všem příhraničním církevním muzeím v Bavorsku, Horním Rakousku a Sasku: totiž jednotící myšlenkou, jasným záměrem a příběhem, který návštěvníka provází po celou dobu jeho pobytu v muzeu.

Přes tyto výhrady, které jsou však mým subjektivním pohledem na věc, považuji celé setkání i konferenční jednání za přínosné. Jak už to u obdobných akcí bývá pravidlem, nové poznatky zprostředkovaly některé referáty a diskusní příspěvky, mnohem přínosnější však byla osobní setkání během „kávových" přestávek, při obědech a zejména během vynikající exkurze do místního pivovaru a následné skvěle připravené večeře s ochutnávkou všech produktů hostitelského podniku. Krásné a nezapomenutelné dojmy ostatně ve všech účastnících zanechala i prohlídka nejvýznamnějších městských památek včetně neuvěřitelně zachovalých gotických dvorů a sklepů v jednotlivých měšťanských domech a kuriózního muzea umístěného na zdejším zámku, jehož jednotlivé expoziční místnosti leží v šesti patrech zámecké věže. Prohlídku si zde všichni návštěvníci musí skutečně zasloužit slušným sportovním výkonem.

Zpět k otázce z nadpisu: jsem přesvědčen, že tato čtyřstranná setkání mají nadále svůj význam i smysl. Je však potřeba pečlivě vybírat jednotlivá témata i pořadatelská města ve všech účastnických zemích a snad se i více zaměřit na aktuální a zároveň nadčasové problémy. Téma příštího setkání, jež proběhne patrně ve dnech 6.–8. října 2011 v Norimberku – Moderní formy muzejní prezentace včetně multimédií – této tendenci ostatně velmi nahrává. Snad přiláká i větší zájem českých muzejníků, jejichž účast byla v posledních letech zanedbatelná, ba mizivá.

Luděk Beneš

Galerie a muzea: inspirativní prostor pro každého

Kulatý stůl, který GASK pořádala v Kutné hoře ve spolupráci s lektorským oddělením Národní galerie v Praze, proběhl 30. září 2010 za účasti téměř padesáti zástupců více než dvaceti muzeí, galerií a kulturních institucí. Ty zastupovali kurátoři, pedagogové, vedoucí lektorských oddělení nebo teoretici umění. Na počátku debaty představily oslovené galerie – Národní galerie, Moravská galerie, GHMP, GASK a DOX – způsoby své prezentace, edukační aktivity, programy pro veřejnost a také míru kvality komunikace mezi zaměstnanci a vedením galerie.

Právě v komunikaci se ukazují největší mezery současného galerijního provozu. Požadavky návštěvníků se mění, a tím i hledání nových cest k dialogu s nimi. Svou pozici posilují jak lektorská oddělení jednotlivých galerií, tak samotní lektoři. Nejde o nijak zvláštní jev. Stačí navštívit jakoukoliv větší galerii kdekoliv v Evropě k získání vědomí, jak velký význam je této spolupráci přisuzován v současném galerijním prostředí. Edukační aktivity pražské GHMP ve všech zprovozněných objektech má na starosti 1 lektorka (!) na plný úvazek, účastníci z plzeňské ZČG mluví o čtvrtstoletí stagnujícím prostředí a dokonce ani soukromý DOX se nemůže v tomto směru chlubit výjimečnou pozicí. Je to situace, která dokumentuje dlouhodobě odsouvaný přístup jak v komunikaci se zaměstnanci instituce, tak návazně k představování umění veřejnosti. Spolupráce všech složek výstavní instituce by měla být zcela běžná. V současnosti jde o málo funkční model vystavěný na tradiční „podnikové" hierarchii.

Zástupci jednotlivých galerií popisovali vztahy a způsoby jednání galerijní instituce s běžnými návštěvníky. Právě tento přístup po léta stagnuje, a vztah k návštěvníkům se mění velmi pomalu. Spolupráce mezi kurátory a lektorskými odděleními se ukazuje jako naprosto klíčová. Podle vyjádření zúčastněných galerie k podobné spolupráci přistupují velice vlažně, o společné práci se dá mluvit jen výjimečně. Pražská Národní galerie se k zmiňovanému modelu ani nepřibližuje, pracovníci menších galerií v krajích se s těmito postupy setkávají nárazově. S výjimkami Moravské galerie a GASK se k běžné spolupráci kurátorů a lektorů nikdo nehlásí. Účastníci se shodli, že právě účast na vzniku připravované výstavy nebo výstavního programu je pro činnost lektorských oddělení nezbytná. Je to chvíle, kdy se dají akceptovat připomínky, kdy vznikají nápady, jak výstavu co nejlépe představit. Zároveň tím lektor získává čas – protože ví, jak bude výstava vypadat – může připravit co nejlepší způsoby její prezentace. Na setkání se objevil i názor na spojení kurátorských a lektorských oddělení v jedno, kdy by pak ke spolupráci docházelo od samého počátku. Autoři výstav věnují všechnu energii její přípravě a samotnému vzniku, řeší její podobu i způsoby prezentace. Práce na výstavě ale v jistém smyslu jejím zahájením teprve začíná. Výsledek tak často končí na půli cesty, protože ji následně nikdo nedokáže veřejnosti přesvědčivě představit. Komentované přednášky jsou naštěstí již běžnou součástí, ale většina výstav nabízí daleko větší prostor pro to, jakými způsoby ji prezentovat. Správné, tzn. přesné, představení snah autora – jehož výsledek návštěvník vidí, ale třeba mu nerozumí – je cestou jak přiblížit i náročnější umění návštěvníkovi výstavy. Kurátora by proto mělo zajímat, jaký způsob prezentace se nabízí – jde přece o nedílnou součást jeho práce, a on se na ní proto měl podílet. Představa, že práce na realizaci výstavy končí „posledním pověšeným obrazem na zdi" by měla patřit do daleké minulosti. Celá řada zúčastněných kurátorů získala praxi v lektorských odděleních, kurátorka Vanda Skálová k tomu říká: „Bylo by ideální, aby si každý kurátor ‚střihl' praxi jako lektor. Bude znát každodenní provoz, a třeba vědět, proč nevěsit obraz příliš vysoko, když má vzniknout program pro malé děti." Martin Vaněk (AJG) dodává: „Studenta dějin umění na běžnou praxi vůbec nepřipraví. Má tendenci z umění dělat ‚svátost' a vystavovat ho v ‚chrámu' umění. A v tom je ten problém. Přestat dělat z umění posvátné rituály, nevytvářet abstraktní výstavní modely a přivést do galerií život." Na druhou stranu zazněly i hlasy, které upozornily na fakt, že ztížená komunikace nemusí být jen vinou kurátora, Yvona Ferencová (MG) se ptá: „Je opravdu taková bariéra mezi lektorem a kurátorem? Musí tu být ochota s kurátorem mluvit, nemít tu bariéru sám v sobě." V každém případě by měla nastat změna modelu, kdy je zástupce LO přivolán ve chvíli, kdy je výstava „hotová" a má vzniknout „nějaký" program. Nejde totiž o věci, které se dají oddělovat, naopak, musí vznikat kontinuálně. To, že vždy záleží na kvalitě a potenciálu zúčastněných osobností, asi není nutné zdůrazňovat.

Česká lektorská oddělení mají ve většině případů – jak bylo vidět i během prezentace – velice silnou a kvalitní nabídku programů na evropské úrovni. LO Národní galerie je asi téměř jedinou aktivitou, kterou se může tento moloch opravdu chlubit. Naopak Moravská galerie dokáže dlouhodobě pracovat jako progresivní a zároveň čitelná instituce, a i na její edukační činnosti je to znát. U ostatních galerií je jejich snaha naprosto závislá na finančních prostředcích – komunikace s veřejností a vznik edukačních programů stále ještě nejsou dostatečně respektovány jako nedílná součást galerijního provozu, jejich financování je nestabilní. I přesto se v našem galerijním prostředí setkáte s širokou nabídkou animačních programů, výtvarných dílen, inter-

aktivních programů, přednáškových cyklů i snahou oslovit minoritní skupiny společnosti (projekty zaměřené na mentálně postižené, nevidomé apod.). Je nutné znovu říct, že je to většinou zásluhou osobního nasazení zaměstnanců lektorských oddělení, a ne dlouhodobě promyšlenou galerijní politikou.

Situace muzeí a galerií se v současnosti ocitá na jakési křižovatce. Jak a kam dál směřovat? Jak budou muzea a galerie vypadat v budoucnu, komu budou vlastně určena? Monika Sybolová (NG) k tomu říká: „Mají muzea vystupovat jako vzdělávací instituce? Budeme směřovat k virtuálním muzeím a prezentacím, nebo máme vytvářet muzea jako nástroj kulturní politiky jako je tomu ve Francii, Německu nebo Rakousku? V každém případě by se tato místa měla stát mezioborovými organizacemi, které se budou propojovat také s jinými institucemi – knihovnami, školami, sociálními zařízeními."

Na závěr půldenní debaty vzniklo několik bodů, které by měly být předloženy vedení galerijních institucí. Má jít o praktické začlenění těchto požadavků do běžného provozu galerií. Je otázkou, zda je nutné je vyžadovat právě touto formou – na druhou stranu, pokud by se stali běžnou součástí provozu galerie, nikdo by je nemusel připomínat.

A) Jde o začlenění lektorských programů do finančního rozpočtu výstav, pokud nejsou LO financována odděleně. B) Ve výstavním prostoru by měl vznikat „aktivní" prostor na základě dohody mezi kurátorem, architektem a lektorem. C) LO by mělo být zastoupeno od počátku vzniku výstavy. D) Podpora dalšího vzdělávání členů LO. E) Vznik a prosazení galerijních pasportů.

Začlenění těchto pravidel do běžného chodu galerie je jednou z cest ke zkvalitnění jejich práce i celkové prezentace muzejního a galerijního prostředí.

Text vznikl na základě audio záznamu Kulatého stolu v GASKu.

Ondřej Horák

Seminář Komise regionální historie Moravy a Slezska v Břeclavi

Pravidelné dvoudenní podzimní zasedání KRHMS se uskutečnilo ve dnech 29.–30. září 2010 v Břeclavi, jeho organizátorem bylo spolu s komisí Muzeum a galerie Břeclav.

Program setkání historiků moravských a slezských muzeí byl jako obvykle rozdělen do několika tematických bloků. Prvním z nich bylo plenární zasedání komise, spojené s projednáním programového prohlášení a plánem činnosti komise na další období a volbou nového výboru komise na léta 2011–2013. Součástí jednání byla pravidelná výměna informací, burza a také workshop na téma „Muzea a zákon o účetnictví, problémy aplikace v praxi".

Druhý blok byl zaměřen odborně a věnoval se problematice národnostních menšin a jejich dokumentaci v muzeích. Účastníci semináře vyslechli 4 odborné referáty, zaměřené na problematiku provádění výzkumu o historii a životě menšin, a to jak v minulosti, tak současnosti. Součástí bylo i seznámení s aktivitami a přípravou expozic muzea německy mluvících obyvatel českých zemí.

Také třetí blok měl odborné zaměření a zabýval se dokumentací a prezentací dějin dopravy. Referáty přednesli členové komise a seznámili tak přítomné s dějinami Severní Ferdinandovy dráhy, významnými podnikateli a průkopníky průmyslové revoluce, staviteli silnic a železnic a došlo i k výměně zkušeností z příprav výstav o dějinách dopravy.

Součástí odborného programu byla i prohlídka expozic Národního zemědělského muzea – Muzea vinařství, zahradnictví a životního prostředí ve Valticích a Muzea a galerie Břeclav, zejména nově otevřené archeologické expozice v zámečku na Pohansku.

Členové komise touto cestou děkují vedení Muzea a galerie Břeclav a všem jeho pracovníkům za pomoc při zajištění semináře a vytvoření zázemí pro jeho hladký průběh.

Blanka Rašticová

Vliv muzeologie na rozvoj muzeí v České a Slovenské republice

20 let muzeologie na Slezské univerzitě v Opavě

Ve dnech 21.–22. září 2010 proběhla v Opavě mezinárodní konference „Vliv muzeologie na rozvoj muzeí v České a Slovenské republice – 20 let muzeologie na Slezské univerzitě v Opavě", kterou uspořádalo Slezské zemské muzeum a Ústav historických věd Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě. Konference proběhla za přispění Asociace muzeí a galerií ČR, Statutárního města Opavy a také komerčních sponzorů. Oficiální záštitu nad konáním této akce převzal rektor Slezské univerzity v Opavě doc. PhDr. Rudolf Žáček, Dr.

Základním cílem konference bylo zprostředkování setkání muzeologů a dalších zainteresovaných odborníků zabývajících se muzeologií a příbuznými obory. Jako hlavní témata konference byly zvoleny následující okruhy: muzeologie jako vědecký a studijní obor; muzeologie vs. muzejnictví; role muzea jako instituce v současné společnosti; dokumentace současnosti; ochrana sbírek, prezentace a digitalizace.

Konference byla oficiálně zahájena rektorem Slezské univerzity doc. Rudolfem Žáčkem, po něm promluvil vedoucí Oddělení památkové péče a muzeologie Ústavu historických věd PhDr. Ing. Jaromír Olšovský, Ph.D. a nakonec ředitel Slezského zemského muzea Mgr. Antonín Šimčík.

První den konference byl rozdělen do tří přednáškových bloků. V prvním přednáškovém bloku promluvili vysokoškolští pedagogové. První přednášku „Muzeologie – současné trendy" pronesl vedoucí Katedry UNESCO pro muzeologii a světové dědictví Masarykovy univerzity PhDr. Jan Dolák. Na něj navázal Mgr. Pavel Holman z Ústavu archeologie a muzeologie z téže univerzity, který přednesl příspěvek „Muzea a muzeologie – včera, dnes a zítra". Po těchto dvou příspěvcích se rozpoutala velmi živá diskuze, ze které vyplynulo mnoho zajímavých a podnětných informací.

Druhý přednáškový blok zahájil Mgr. Václav Rutar z Muzea Policie ČR s příspěvkem „Muzea jako klíče k minulosti". Po něm promluvil PhDr. Ing. Jaromír Olšovský, Ph.D. na téma „Muzea ve věku technické reprodukovatelnosti", přičemž druhý blok jednání završil Mgr. David Váhala ze Slezského zemského muzea a Slezské univerzity v Opavě přednáškou, ve které představil „Muzeologické pracoviště Slezského zemského muzea – tradice a perspektivy". Následovala opět diskuze a poslední blok přednášek prvního dne konference. Příspěvek „Muzeológia v kontexte vied o kultúrnom dedičstve" přednesl doc. PhDr. Ladislav Mlynka, CSc. z Katedry etnológie Univerzity Komenského v Bratislavě, na kterého poté navázal Mgr. Václav Michalička z Muzea Novojičínska s příspěvkem „Muzeum v přírodě – fikce nebo pravdivý obraz minulosti" a přednáškový cyklus byl opět ukončen diskuzí.

Součástí prvního dne konference byla dále odborná exkurze s komentovaným výkladem. Účastníci konference navštívili Konzervátorské centrum Ústavu historických věd Slezské univerzity v Opavě, kterým je fundovaně provedl Mgr. Antonín Šimčík.

Večerní společenské setkání účastníků konference proběhlo v Historické výstavní budově Slezského zemského muzea. Společenské setkání zahájil ředitel Slezského zemského muzea Mgr. Antonín Šimčík, děkan Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě Prof. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc. a rektor Slezské univerzity v Opavě doc. Rudolf Žáček. Poté následoval koncert operní sólistky Olgy Procházkové, kterou na varhany a klavír doprovázel František Šmíd. Více než hodinové hudební představení sklidilo nebývalé ovace, na což umělci reagovali několika přídavky. Po skončení oficiálního programu si mohli účastníci konference volně prohlédnout stálou expozici a příležitostné výstavy v Historické výstavní budově Slezského zemského muzea, což byla jedna z posledních možností, neboť Historická výstavní budova je nyní připravována na rekonstrukci a bude následující dva roky uzavřena. Pro účastníky bylo dále připraveno drobné pohoštění a nejen odborná výměna názorů se protáhla až do půlnoci.

Druhý den konference obsahoval pouze dva přednáškové bloky. První blok zahájil PhDr. RNDr. Richard Senček, Ph.D. ze Slovenské spoločnosti pre dejiny vedy a techniky při Slovenské akadémii vied, který promluvil na téma „Bulvárna tlač a zbierkotvorná činnosť". Na něj navázala Mgr. Barbora Kailová s příspěvkem „Sbírkotvorná činnost – dědictví a horizonty". Po diskuzi následoval poslední přednáškový blok, který zahájila příspěvkem „Aplikovaná muzejní pedagogika v Muzeu loutek v Plzni" Mgr. Markéta Formanová ze Západočeského muzea v Plzni – Muzea loutek. Poté následoval Mgr. Ondřej Dostál z Masarykovy univerzity s přednáškou „Mendelovo muzeum Masarykovy univerzity". Jako poslední pak promluvila Mgr. Ilona Pavelková z Muzea Těšínska, která přednesla příspěvek „Muzeum Těšínska – včera a dnes". Program konference pokračoval i v odpoledních hodinách, kdy účastníci měli možnost se zúčastnit odborných exkurzí s komentovanými výklady. Nejprve účastníci konference navštívili Oddělení ochrany sbírkových předmětů Slezského zemského muzea, kterým je provedli vedoucí oddělení Mgr. Pavel Petr a Mgr. David Váhala. Následovala prohlídka Konzervační dílny Zemského archivu v Opavě, jíž účastníky provedl konzervátor Karel Sedláček. Na závěr byla přichystána exkurze do nově otevřené stálé expozice „Cesta města" věnovaná dějinám města Opavy v Obecním domě, kde účastníky provedli pracovníci Opavské kulturní organizace.

Organizátoři konference by tímto chtěli poděkovat všem, kteří se podíleli na přípravě a průběhu této konference, přičemž doufají, že konání podobných akcí spjatých s muzeologií a muzejnictvím bude nejen v Opavě pokračovat i do budoucna. V letošním roce bude rovněž publikován soubor příspěvků přednesených na této konferenci, jehož vydání je podpořeno Asociací muzeí a galerií ČR.

Zuzana Sedlářová, David Váhala

Odborníci na problematiku železářství se sešli v Rokycanech

Ve dnech 19.–21. října letošního roku se v rokycanském muzeu Dr. Bohuslava Horáka již po šesté uskutečnila odborná konference na téma „Tradice a současnost železářské výroby". K účasti se přihlásilo na 40 účastníků z Česka, Slovenska, Rakouska, Německa a Ruska, a to z muzejních institucí soukromých, státních i nestátních, památkového ústavu a správy CHKO i z řad bývalých pracovníků kovozpracujících závodů.

Konferenci zahájila ředitelka rokycanského muzea Miroslava Šandová, která připomněla, jak vznikla tradice těchto odborných setkání, která se v muzeu konají od roku 1995 v tříletých intervalech i jakým tématům byly konference věnovány v předchozích letech. Za zřizovatele muzea a zároveň garanta konference, kterým byl Plzeňský kraj, vystoupila v úvodu konference vedoucí odboru kultury Ing. Alena Svobodová.

První dva dny byly věnovány teorii a během nich bylo předneseno celkem 20 odborných příspěvků s různými tématy. Úvodní referáty představily hostitelské město Rokycany jako významné středisko kovoprůmyslu a kovohutnictví (J. Hučka, J. Tuček). Problematice surovinové základny železářských provozů a historii železářství v podhůří Českého lesa byly věnovány příspěvky Jiřího Hlávky a Jiřího Kadery. Odpolední blok referátů seznámil s osobnostmi významných podnikatelů, produkcí jejich továren i současnými terénními doklady o této zaniklé výrobě – J. J. Jindáčka v Hořovicích (D. Hradilová), H. B. Strousberga na Zbirožsku (D. Tuma), M. Hopfengärtnera ve Strašicích (M. Lang). Problematice rozvoje výrobního programu báňského a energetického strojírenství ve Škodových závodech v Plzni v souvislosti s těžbou uhlí na Plzeňsku se věnoval V. Křivanec. V závěru prvního jednacího dne se účastníci seznámili s nově vydávaným časopisem „Kovárna pro radost", který je věnován problematice kovářství, podkovářství a restaurování kovových artefaktů (Z. Slavata). Dopolední blok referátů druhého jednacího dne zaplnily příspěvky zahraničních účastníků, které byly simultánně tlumočeny. L. Dementjeva seznámila s barevnými litinovými ikonami ze sbírky Státního historického muzea v Moskvě, M. Pall se věnovala exponátům umělecké litiny ze sbírky Hanse Schella z rakouského Grazu, se zvláštním zřetelem k zastoupení umělecké litiny z produkce českých závodů v této světově významné kolekci. B. Friedhofen účastníky seznámila s produkcí umělecké litiny hutě v Sayn a porovnáním jejích výrobků s produkcí závodů v Berlíně a polské Gliwici. Zajímavé poznatky o hutních podnicích rodiny Andrássyových v 19. stol. na Slovensku a o historii a současném zpracování hutní strusky, přinesly příspěvky kolegů ze Slovenska (L. Mihok, D. Baricová a kol.). O unikátní soukromé sbírce litinových kazet a krabiček z produkce továren Kasly a Kusa z Ruska referovala T. Udras.

Odpolední blok byl prezentací pracovníků z českých muzeí. Zazněly zde referáty o vídeňské sochařské škole a blanenské umělecké litině (J. Čeladín), o Berlínské funerální litině a dřevěných komárovských modelech ze sbírky Muzea hlavního města Prahy (J. Bělová) a o drobné plastice ze slévárny Franta Anýž ve sbírce rokycanské muzea (M. Šandová).

Poslední den byl vyhrazen pro odbornou exkurzi. Při ní účastníci konference navštívili závod Zbirovia a. s. ve Zbiroze, jeden z posledních železářských závodů v rokycanském regionu, který si v roce 2010 připomněl 150. výročí svého založení a seznámili se zde pod odborným vedením zástupce závodu s jednotlivými fázemi výroby. Poté navštívili soukromé místnosti rodiny hrabat z Vrbna a výstavu umělecké litiny na Státním zámku v Hořovicích. Další zastávkou pak bylo Slévárenské muzeum v Komárově a exkurze byla zakončena ukázkami práce na dobovém zařízení v objektu národní kulturní památky vodní hamr v Dobřívě. V závěru konference vyslovili účastníci společné přání sejít se v Rokycanech na dalším jednání v roce 2013.

Miroslava Šandová

V Radíkově u Olomouce se konal seminář muzejních botaniků

Ve dnech 31. května–4. června 2010 se uskutečnil každoroční Seminář muzejních botaniků ČR a SR. Uspořádání akce se ujalo Vlastivědné muzeum v Olomouci pod záštitou Asociace muzeí a galerií ČR. Seminář proběhl v Radíkově u Olomouce, takže terénní exkurze byly naplánovány do širšího okolí tohoto místa.

Celý seminář zorganizovala a jeho úspěšný průběh zajistila botanička muzea Mgr. Magda Bábková Hrochová společně s lektorkou Bc. Martinou Zedkovou. S přípravou exkurzních tras pomohla také Bc. Markéta Vaňáková. Po odborné stránce ke zdaru akce významně přispěli vedoucí exkurzí přizvaní z místních výzkumných a vzdělávacích institucí a ochranářských organizací, jmenovitě RNDr. Zbyněk Hradílek, Ph.D. (PřF UP), Mgr. Michal Krátký (Sagittaria), doc. RNDr. Bohumil Trávníček, Ph.D. (PřF UP) a Mgr. Jan Vrbický (Správa CHKO Litovelské Pomoraví).

Zahájení proběhlo v pondělí 31. května v prostorách Vlastivědného muzea v Olomouci. Následovala prohlídka muzea včetně expozice „Ohrožené druhy rostlin" (jedná se o sbírku živých rostlin pěstovaných v prostorách rajského dvora bývalého kláštera klarisek), která se vzhledem k zaměření účastníků ukázala být bezkonkurenčně nejatraktivnější. Prohlídka byla doprovázena výkladem o vzniku expozice a problematice muzejní sbírky Banka semen ohrožených druhů rostlin. Ve večerních hodinách se účastníci přesunuli do Radíkova, kde bylo zajištěno ubytování. Náplň následujících dní semináře sestávala z četných exkurzí a přednášek. Botanický program byl obohacen o nový prvek, kterým byly praktické dílny na téma botanika v muzejní pedagogice. Během společných večerních sezení byly představeny nejrůznější aktivity rozvíjející vnímání a poznávání všemi smysly, které jsou vhodné k prezentaci přírodovědných sbírek dětským i dospělým návštěvníkům. Připraveny byly aktivity hmatové, čichové, sluchové a výtvarné. Právě VMO má s pořádáním podobných dílen mnohaleté zkušenosti a v tomto odvětví patří mezi nejlepší v republice. Vzhledem k nepříznivé předpovědi počasí se bezprostředně před zahájením semináře mnozí přihlášení zájemci odhlásili, což se projevilo na výsledném počtu účastníků: 18 botaniků z 16 muzeí ČR a SR a 5 individuálních zájemců. Botanická komise v tomto počtu nebyla usnášeníschopná, a tak bohužel nemohlo proběhnout její plenární zasedání, které bylo naplánováno jako jeden z ústředních bodů programu. Seminář byl ukončen v pátek 4. června krátce po poledni.

Přednášky a exkurze

Přednáškovou část semináře zahájila svým výkladem a promítáním o přírodě Olomoucka a o historii a současnosti Arboreta Bílá Lhota organizátorka setkání Mgr. Magda Bábková Hrochová. Z dalších přednášek zaujalo například povídání Dr. Pavola Chromého ze Slovenska o národním parku Pieniny. Velice zajímavá byla přednáška Dr. Rudy Hlaváčka z Hornického muzea v Příbrami, který prezentoval nové floristické nálezy pro oblast Brd z posledních let (např. sleziník netíkovitý, ostřice pobřežní, plavuník alpínský, plavuník cypřiškovitý, kakost rozkladitý, pobřežnice jednokvětá, plavuňka zaplavovaná nebo lněnka bezlistenná).

Tradiční součástí semináře byly terénní exkurze směřované do CHKO Litovelské Pomoraví, přírodního parku Velký Kosíř a přírodního parku Sovinecko. Navštíveny byly také Mladečské jeskyně a Arboretum Bílá Lhota, v němž nám skvělým průvodcem byl pracovník Vlastivědného muzea v Olomouci Bc. Stanislav Hekele. Arboretum je součástí VMO a zároveň má status národní přírodní památky. V zámeckém parku je tam soustředěno na 300 druhů a kultivarů dřevin.

Na území CHKO byly navštíveny přírodní rezervace Plané loučky (unikátní rozsáhlý celek lučních a mokřadních stanovišť v okolí Mlýnského potoka v údolní nivě řeky Moravy s výskytem hrachoru bahenního, sítiny tmavé, upolínu nejvyššího, žebratky bahenní nebo česneku hranatého) a Hejtmanka (přírodě blízké nivní ekosystémy podél Malé Vody se samovolně se vyvíjejícím korytem, s trvale i periodicky protékanými říčními rameny – smuhami, tůněmi a na tyto biotopy vázanými lužními společenstvy tekoucích i stojatých vod a mokřadů). Po absolvování prohlídky Mladečských jeskyní jsme zavítali do blízké národní přírodní památky Třesín (vápencový vrch s tvorbou krasových jevů pokrývají společenstva černýšových dubohabřin, břekových doubrav a vápnomilných bučin například s okroticemi nebo medovníkem meduňkolistým). Exkurze na Velký Kosíř byla poznamenána vydatným deštěm a musela být zkrácena, přesto ale nabídla ukázku místní teplomilné a suchomilné (sic!) flóry (lněnka Dollinerova, lněnka lnolistá, čilimník řezenský, rozrazil rakouský, kozinec dánský, koniklec velkokvětý nebo kokrhel luštinec). Cestou jsme absolvovali krátkou zastávku u Bedihoště na Prostějovsku, kde v lokálně významné vodoteči zvané Malý potůček roste potočnice lékařská, silně ohrožený druh ČR. Ve zbytku dne jsme se před nepřízní počasí ukryli ve sbírkových sklenících Flory Olomouc, v nichž ale bylo rozhodně také co obdivovat. Během exkurze na Sovinecko byly navštíveny národní přírodní rezervace Rešovské vodopády (kaskády a vodopády tvořené říčkou Huntavou v kaňonovitém údolí s výskytem jedlobučin a mechových společenstev s výskytem řady vzácných a významných druhů – např. mech šikoušek zelený) a přírodní rezervace Skalské rašeliniště (rosnatka okrouhlolistá, ostřice zobánkatá, o. prosová, o. ježatá, vachta trojlistá, suchopýr úzkolistý, prstnatec májový, klikva bahenní nebo mech srpnatka fermežová). Páteční půldenní exkurze se zúčastnil již jen výrazně zredukovaný počet účastníků, kteří se vydali do přírodního parku Údolí Bystřice, konkrétně do přírodní rezervace Hrubovodské sutě. Ta se rozkládá na svazích pravého břehu řeky Bystřice na katastru Hrubé Vody. Rostou zde především společenstva bučin, jedlobučin a suťových lesů, typické pro lesní oblast Nízkého Jeseníku. Charakteristické jsou bohaté porosty měsíčnice vytrvalé.

Seminář muzejních botaniků ČR a SR přispěl nejen ke zvýšení floristických znalostí účastníků, ale byl přínosný, i pokud jde o možnost konzultovat vzniklé nejen botanické problémy se zkušenějšími kolegy a navázat užitečné kontakty s odborníky na určitá témata. Vždyť jedním z poslání každoročního botanického semináře je právě výměna informací a poznatků v oblasti sběru, evidence a uchovávání přírodovědných sbírkových předmětů, zpřístupňování sbírek a nových vědeckých poznatků. Při takovýchto setkáních je pochopitelně zvláště cenná také prezentace vysílajících organizací.

Lukáš Krinke, Magda Bábková Hrochová

Téma: Kolokvium 2010

Muzea, autorský zákon a digitalizace

Na počátku listopadu letošního roku proběhlo tradičně v Brně již VI. celorepublikové kolokvium na aktuální téma českého muzejnictví. Tentokrát pod názvem „Muzea, autorský zákon a digitalizace". Vedle těchto základních témat bylo zároveň hlavním pořadatelem – Asociací muzeí a galerií ČR – vzpomenuto 20. výročí založení této největší profesní organizace sdružující sbírkotvorné instituce v České republice. Spolupořadateli byli Národní muzeum v Praze, Mendelovo muzeum MU v Brně, Ústav archeologie a muzeologie MU v Brně. Konferenci finančně podpořilo Ministerstvo kultury ČR, partnerem konference byla firma Promotion and Education s. r. o.. Kolokvium slavnostně zahájila předsedkyně AMG PhDr. Eva Dittertová. Za Ministerstvo kultury ČR pozdravila přítomné PhDr. Anna Matoušková, náměstkyně pro oblast památkové péče, muzeí a galerií, regionální a národnostní kulturu. Ocenila dvacetiletou historii AMG, její přínos k rozvoji českého muzejnictví. Vyslovila také přání navázat na tuto spolupráci i v následujícím období mimo jiné při legislativním procesu například při přípravě novely památkového zákona, a také při definování role muzeí ve vzdělávacím procesu. Zdravici pronesl také radní pro oblast kultury Jihomoravského kraje Ing. Pavel Balík. Účastníky dále pozdravila předsedkyně Českého výboru ICOM PhDr. Zuzana Strnadová, za Radu galerií Mgr. Jiří Můza, Ph.D. a PhDr. Jana Součková, předsedkyně Českého komitétu Modrého štítu.

První blok jednání byl věnován 20 letům od vzniku AMG. V tomto bloku vystoupil dlouholetý předseda AMG a její čestný člen PhDr. František Šebek a předsedkyně AMG PhDr. Eva Dittertová. Příspěvek RNDr. Jiřího Žalmana, zakladatele, individuálního člena AMG a zástupce odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií MK, který se nemohl z pracovních důvodů zúčastnit, přečetla PhDr. Magda Junková. Každý z těchto příspěvků se skrze zkušenosti a vzpomínky referentů zabýval minulostí či perspektivami a dalšími úkoly AMG.

Po pauze na oběd následoval II. blok jednání věnovaný autorskému zákonu. V jeho rámci vystoupila Mgr. Adéla Faladová z odboru autorského práva MK, která informovala především o mezinárodních kontextech autorského práva i o připravované novele zákona. JUDr. Libor Vašíček, komerční právník, stručně představil strukturu autorských práv, způsoby užití, volná užití a licence včetně jedné vzorové. Zabýval se také souvisejícími pracovně právními aspekty a vztahy s kolektivními správci. Vzhledem k šíři a složitosti problematiky samozřejmě nebylo možno téma zcela vyčerpat, stejně jako nebylo úkolem jednání suplovat individuální právní poradu. Šlo spíše o nastínění obecných problémů a vhled do problému. Autorskému zákonu se jistě bude AMG věnovat i v dalším období.

PhDr. Anna Matoušková, náměstkyně ministra kultury pro oblast památkové péče, muzeí a galerií, regionální a národnostní kulturu

III. blok jednání byl zahájen ještě v odpoledních hodinách a pokračoval pak v druhém jednacím dni. Jeho tématem byla Digitalizace muzejních sbírek a strategie digitalizace kulturního obsahu. S prvním příspěvkem vystoupil Bc. Michal Janiš z odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií MK ČR. V jeho příspěvku zazněla reflexe stavu digitalizace v muzejnictví v kontextu dokumentu MK „Národní strategie digitalizace kulturního obsahu", který je k dispozici na webových stránkách ministerstva. Mgr. Kateřina Musílková, manažerka projektu ATHENA v Národním muzeu, představila projekty sdružené kolem portálu Europeana a evropský systém zpřístupnění digitalizovaných dat. Hovořila také o současném stavu projektu ATHENA. Zdůraznila, že je zaměřen na předání digitalizovaných dat

jednotlivých muzeí. Na její vystoupení navázal Mgr. Jakub Hauser – koordinátor projektu ATHENA v Národním muzeu. Informoval, že v rámci projektu vzniká webová aplikace http://www.eSbirky.cz. Ta má popularizovat projekt ATHENA a zároveň poskytnout prostor všem muzeím a galeriím, které zde budou chtít představit své sbírky. Je zaměřena jak na odbornou, tak na laickou veřejnost. Dalším referujícím byl Mgr. David Cigánek z Centra pro informační technologie v muzejnictví (CITeM) při MZM v Brně. Shrnul dosavadní zkušenosti jeho pracoviště s vývojem systému Demus a seznámil s jeho návazností na projekt I3S, který získal finanční podporu v rámci IOP. Na jeho příspěvek navázal Mgr. Zdeněk Lenhart, jenž tento nově připravovaný systém i kroky k němu vedoucí představil blíže. Tato rodící se internetová aplikace by měla v budoucnu nahradit nejen systémy typu Demus, Bach apod, ale také Cesík, policejní databáze apod. Měla by integrovat veškerou správu sbírek včetně zápůjček, a to i zahraničních. Měla by být také bezpečným úložištěm dat. Tímto příspěvkem skončil první jednací den. Večer se účastníci kolokvia sešli při prohlídce výstav a expozic Moravského zemského muzea v Dietrichsteinském paláci a v Biskupském dvoře, a poté na společenském setkání tamtéž.

Druhý jednací den byl rozdělen do dvou prostor. V hlavním jednacím sále pokračoval blok III. věnovaný digitalizaci muzejních sbírek a v Malém konferenčním sále probíhal Workshop na téma „Evropský digitální prostor a zapojení českého muzea“ (o něm informuje jiný příspěvek Věstníku). Druhou část III. jednacího bloku zahájili zástupci firmy Cross Czech a. s. Nejprve vystoupila Mgr. Ivana Haladová, která informovala o evropském projektu Europeana Local a jeho pozici v rodině projektů Europeany. Projekt se zaměřuje na menší regionální instituce a poskytuje nástroje a podporu pro větší zastoupení českých institucí v projektu Europeana. Projektem Europeana Local se zabýval také další referující z této firmy Bc. Vojtěch Jaroš. Hovořil hlavně o technických aspektech problému. Také další příspěvek pocházel z komerční sféry. Šlo o prezentaci 3D technologií a pořizovaní 3D dat pomocí skenování včetně pořizování modelů sbírkových předmětů, které prezentovali zástupci firmy Rubeus s. r. o. Šťáhlavy.

Oživení v sále způsobil živě a s humorem (někdy černým) přednesený příspěvek doc. RNDr. Andreje Ferka, Ph.D. z Univerzity Komenského v Bratislavě. Hovořil o slovenských zkušenostech s digitalizací, ale také o obecných problémech digitalizace, o virtuálním muzeu a projektu „Považské múzeum 3D online“. I o tom, jak je právě v souvislosti s digitalizací nutné identifikovat, co je ve světovém měřítku jedinečné, co je zajímavost a jak ji měřit. Také další referující nezanechal publikum chladné a zvedl diskuzi i emoce. PhDr. Jan Dolák, vedoucí Katedry UNESCO pro muzeologii a světové dědictví na MU v Brně, přednesl příspěvek s názvem „Digitalizace sbírek z pohledu muzeologie“. Ve svém příspěvku se zabýval především tím, že problém digitalizace muzejních sbírek je málo uchopen z hlediska muzeologie. Úzce souvisí s otázkou selekce. Jsou kritéria selekce použitá při výběru předmětu do sbírek aplikovatelná i při výběru sbírkového předmětu pro digitalizaci? Jak posuzovat unikátnost předmětu? Z hlediska instituce nebo celého českého muzejnictví? Je dostatečně definován cíl digitalizace? Je určena přednostně pro vnitřní nebo vnější potřeby muzea? Upozornil na nutnost koordinace a centralizace. Z diskuze pak vyplynulo, že cíle digitalizace mohou být různé. Vycházejí z vnitřních potřeb organizace – digitalizace zjednodušuje správu sbírkových předmětů i jejich odborné využití. Digitalizace však také naplňuje vnější potřeby muzea – zpřístupnění sbírkových předmětů širšímu okruhu zájemců. K těmto dvěma cílům digitalizace však mohou, dle mého, vést mnohdy jiné cesty.

Poslední dva příspěvky jednání představily konkrétní zkušenosti s digitalizací muzejních sbírek. Mgr. David Váhala referoval o digitalizaci muzejní sbírky ve Slezském zemském muzeu, která je dnes jedním z hlavních institucionálních cílů SZM. PhDr. Petra Mertová Ph.D. seznámila s digitalizací textilních vzorníků Technického muzea v Brně. Zaměřila se na specifické problémy digitalizace tohoto typu dokumentu a také na první výsledky projektu.

Po diskuzi bylo jednání kolokvia ukončeno. Dva dny v Brně ukázaly, že jak otázka autorského práva, tak problematika digitalizace muzejních sbírek, jsou problémy, které „hýbou“ muzejním světem, dotýkají se práce každého muzejníka a zdaleka nejsou ve všech svých aspektech uchopeny či vyřešeny. Dva dny v Brně pomohly některé problémy vyřešit, některé uchopit, jiné definovat či alespoň odkrýt. Jedno je však jisté – jak nad autorským právem, tak nad otázkou digitalizace jsme se nesešli naposledy.

Jana Hutníková

Zapojení českých muzeí do evropského digitálního prostoru

V rámci letošního Kolokvia Asociace muzeí a galerií ČR, které se uskutečnilo ve dnech 2.–3. listopadu 2010, se druhý jednací den konal workshop projektu ATHENA s názvem „Evropský digitální prostor a zapojení českého muzea“. Workshop, jenž tvořila teoretická a praktická část, seznámil účastníky s cestou digitalizovaného objektu z databáze paměťové instituce do Europeany, Evropské digitální knihovny.

Úvodní přednášku workshopu na téma „Otázka vícejazyčnosti a integrace slovníků" přednesl Prof. Walter Koch z rakouské Výzkumné společnosti pro aplikované technologie. Ve svém příspěvku ukázal využitelnost slovníků k vyhledávání objektů v různých evropských jazycích. Základní standardy metadat v oblastech digitalizace, prezentace, dokumentace a správy sbírek představila Mgr. Jana Šubová z Cosmotron Bohemia, s. r. o. Nové on-line aplikaci Národního muzea http://www.esbirky.cz pohledem programátora a grafika se věnoval Marek Kotala z firmy Genes Media. Ten seznámil účastníky se systémem zabezpečení sbírek proti zneužití, ale také s možnostmi jejich on-line administrace. Příspěvky zaměřené na značkovací jazyk XML a formát LIDO, díky kterým je možné v rámci projektu ATHENA předávat digitalizovaný obsah do Europeany, přednesl Mgr. Vojtěch Sedláček z Devoteam, s. r. o.

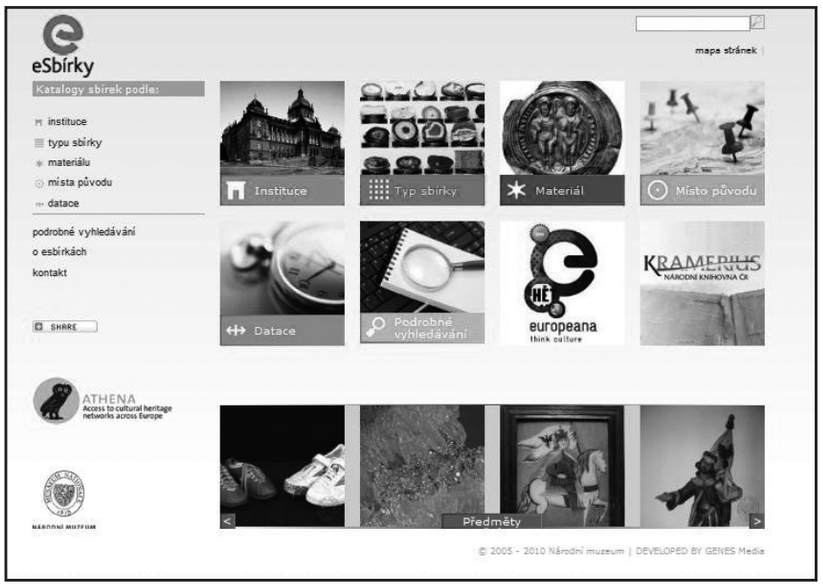

Foto: Homepage webové aplikace www.esbirky.cz

V praktické části semináře, kterou zajistili Mgr. Kateřina Musílková a Mgr. Jakub Hauser, měli účastníci možnost na vlastních či zapůjčených noteboocích otestovat administraci aplikace eSbírky.cz a částečně také způsob předávání digitalizovaného obsahu Europeaně.

Prezentace z workshopu jsou k dispozici na http://www.emuzeum.cz/athena.

Kateřina Musílková

eSbirky.cz – Nová webová prezentace muzejních a galerijních sbírek

V říjnu letošního roku uvedlo Národní muzeum do provozu novou webovou prezentaci sbírkových fondů českých muzeí a galerií. Oproti původnímu záměru, který počítal jen se stránkami pro vystavení kolekcí všech částí Národního muzea, se projekt v průběhu příprav rozrostl a dnes hostí sedm paměťových institucí, přičemž s dalšími se v současnosti dojednává spolupráce. Prvotním důvodem vzniku eSbírek byla potřeba vytvořit prostředí pro sběr a odesílání digitálních dat do Europeany (Evropské digitální knihovny) – a právě na propojení s ní je kladen při vývoji aplikace stále velký důraz. Struktura stránek se snaží být co možná nejvstřícnější jak k odborné, tak i k široké laické veřejnosti. Je zaměřena především na volné procházení sbírek, a to jednak podle zastoupených institucí, jednak podle několika dalších kritérií, jako je typ sbírky, datace či místo původu. Tak je možné prohlížet například fotografické kolekce z několika institucí zároveň. Některé sbírky v on-line prezentaci jsou ukázkami z fondů participujících institucí, jiné tvoří velmi rozsáhlé celky, které mohou být užitečné i pro specializované badatele. Kromě fotografií sbírkových předmětů je nově možné nahrávat do prezentace také zvukové záznamy. Národnímu muzeu umožní v nejbližší době tato funkce vystavit rozsáhlý zvukový archiv Rádia Svobodná Evropa, který spravuje Československé dokumentační centrum. Esbírky obsahují i bohaté informace o zastoupených institucích a o jednotlivých částech jejich fondů; množství textů vzniká přímo pro publikaci na eSbírkách. Obsah stránek se neustále obměňuje a vyvíjí. Kromě průběžného rozšiřování prezentace jsou některé z nejzajímavějších artefaktů představeny v kategorii Předměty měsíce s delšími doprovodnými texty. Europeanou se inspiruje také řada interaktivních aplikací, které vznikají v současné době ve spolupráci s Centrem pro prezentaci kulturního dědictví. Z eSbírek je možné odesílat fotografie sbírkových předmětů v podobě elektronické pohlednice eCard, v dalších fázích vývoje se počítá s virtuálními výstavami a uživatelskými účty, jež umožní návštěvníkům kreativně pracovat s obsahem prezentace.

Jakub Hauser

Digitalizace je hlavně o lidech

Rozhovor s Walterem Schorgem, vedoucím oddělení informačních služeb a digitalizace NTM, o plusech i minusech digitalizace.

Jedním z „oříšků" digitalizace v muzejnictví je už samotné definování tohoto pojmu ve vazbě na sbírkové předměty. Jaký je Váš pohled na digitalizaci?

Musí být splněny dvě základní podmínky. První z nich je, aby byla vytvořena digitální kopie v takové kvalitě a rozsahu, že prohlížení digitální kopie mi umožní získat o předmětu prakticky stejné informace, jako bych si prohlížel originál. Kvalita digitální kopie musí umožňovat vytvoření faksimile. V krajním případě bychom dokonce mohli hovořit o tom, že digitální kopie v některých ohledech nabízí více informací – např. tehdy, pokud si prohlížím zvětšenou kopii a vidím detaily, které na originálu nejsou pouhým okem patrné.

Pokud budeme uvažovat 2D předměty, vytvoření digitální kopie je možné dosáhnout na skenerech poloprofesionální nebo profesionální kategorie, které disponují dostatečným reálným (toto slovo podtrhuji) rozlišením a denzitou.

Digitalizuje se s přesahem, protože i vzhled okraje má svoji informační hodnotu. Pokud jsou nějaké informace i na rubové straně – např. razítka nebo nápisy u fotografií, digitalizují se obě strany originálu.

Specifickou kapitolou je digitalizace kinematografických filmů.

Skutečná digitalizace 3D předmětů je technicky mnohem náročnější. Tady je potřeba nasadit technologii pro 3D skenování tak, abych si na digitální kopii mohl později předmět prohlédnout z libovolného úhlu tak, jak bych to mohl udělat u originálu. I zde samozřejmě platí podmínka dostatečného rozlišení, aby byly zachovány informace o všech detailech. Často se bohužel za digitalizaci vydávají běžné fotografie pořízené digitálním fotoaparátem, něco takového má ale k digitální kopii hodně daleko.

Druhou podmínkou dokončení digitalizace je vytvoření metadat, tedy dat o datech, a uložení digitální kopie včetně metadat ve formě tzv. archivního balíčku do repozitáře pro dlouhodobé uchování. Metadata musí obsahovat informace nejen o digitalizovaném předmětu, ale i o samotném procesu digitalizace (jak a pomocí jakého zařízení digitalizace proběhla), technických parametrech digitální kopie (formát, rozlišení, možnosti reprodukce), identifikační údaje a místo uložení digitální kopie.

Je celkem všeobecně známo, že v NTM se digitalizaci věnuje velká pozornost. Můžete trochu přiblížit tyto aktivity?

NTM se digitalizaci začalo věnovat cca před deseti lety, tehdy to ale byly první nesmělé krůčky. Máme specializované oddělení, které se věnuje celému procesu digitalizace od pořízení digitálních kopií, až po péči o data a jejich zpřístupňování. Pro tuto práci se nám postupně podařilo získat slušné technické vybavení (což ovšem neznamená, že bychom si nepřáli další a ještě lepší) a udržujeme si v našem týmu bohaté know-how.

Kupodivu se ale příliš nezabýváme digitalizací sbírkových předmětů. Naše situace je v porovnání s řadou jiných muzeí specifická v tom, že součástí NTM je archiv fungující podle pravidel pro archivy pod dozorem Archivní správy Ministerstva vnitra ČR. Většina fotografií, filmů, plánů atd. je evidována v archivu a není tedy součástí muzejních sbírek. Stejně tak máme odbornou knihovnu, která patří do sítě knihoven a řídí se podle knihovního zákona – ani knihy tedy nemáme evidovány jako sbírky. Ale kromě archiválií a knihovních jednotek se věnujeme digitalizaci tzv. oborové dokumentace, což jsou materiály, které shromažďují kurátoři a dokumentátoři sbírek jako doprovodný materiál ke sbírkám. Sbírkové předměty reprezentují alespoň např. historické mapy spravované oddělením exaktních věd nebo stavební výkresy a architektonické plány spravované naším Muzeem architektury a stavitelství.

Digitalizaci 3D předmětů se nevěnujeme, protože na to nejsme vybaveni – viz moje odpověď na předchozí otázku. Před několika lety jsme ale např. digitalizovali starší fotografickou dokumentaci sbírkových předmětů – bylo to téměř třicet tisíc černobílých fotografií 13 × 18 cm. To už ale není digitalizace předmětů, ale digitalizace pracovní dokumentace.

Hlavním důvodem digitalizace je potřeba další práce s danými předměty – ať už je to pro badatelské či studijní účely, publikování nebo výstavní či prezentační činnost. Zásadní význam má ovšem i ochrana originálů před riziky plynoucími z manipulací s nimi, v krajním případě zakonzervování stavu, např. u postupně degradujících fotografií.

Spolupracujete s jinými muzei, případně jste oslovováni kolegy „zvenku"? Jak vidíte stav digitalizace versus muzea v ČR?

Poměrně často jsme oslovováni kolegy z jiných muzeí s žádostmi o konzultace nebo doporučení. Občas na našem pracovišti některé cizí předlohy digitalizujeme – naposledy to bylo pro Národní muzeum – šlo o původní výkresy jejich historické budovy na Václavském náměstí, které potřebují pro nadcházející rekonstrukci. V poslední době jsme navázali užší spolupráci s Moravským zemským muzeem – Centrem pro informační technologie v muzejnictví (CITeM), kdy společně plánujeme realizaci odborných seminářů.

Pokračování rozhovoru na str. 17

Kalendárium kulturních událostí

Benátky nad Jizerou
Muzeum Benátky nad Jizerou
Vánoční výstava Klubu lidové tvorby 1.12. – 17.12.2010

Benešov
Muzeum umění a designu Benešov
Čtyři šperkaři na čtyři měsíce 23.9.2010 – 16.1.2011
Bienále výtvarníků Benešovska 2010 25.11.2010 – 31.1.2011

Blovice
Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích
Spolkové prapory listopad – prosinec 2010
Péče muzea o sbírkový fond listopad – prosinec 2010

Boskovice
Muzeum Boskovicka
Krása, která hřeje listopad – prosinec 2010

Brandýs nad Labem
Oblastní muzeum Praha – východ
Zdeněk Miler – Ilustrace 11.11.2010 – 23.1.2011
Betlémy 18.11.2010 – 10.1.2011

Brno
Moravská galerie v Brně
Místodržitelský palác
Dostaveníčko 1.9.2010 – 28.2.2011
Nejkrásnější české knihy roku 2009 8.10.2010 – 9.1.2011
Krásná linie 15.10.2010 – 16.1.2011
Vojtěch Jasný – Fotografie 22.10.2010 – 9.1.2011
Donátoři, mecenáši a sběratelé 19.11.2010 – 13.2.2011
Pražákův palác
Dostaveníčko 1.9.2010 – 28.2.2011
Jan Haubelt 6.10.2010 – 6.1.2011
Jan Nálevka: „Ráda bych totiž i podotkla, že…" 21.10.2010 – 16.1.2011
Günther Förg – Moderní architektura v Čechách a na Moravě 21.10.2010 – 9.1.2011
… a nezapomeňte na květiny 26.11.2010 – 27.2.2011
Uměleckoprůmyslové muzeum
Dostaveníčko 1.9.2010 – 28.2.2011
Květomluva 27.10.2010 – 31.1.2011
Vladimír Jindřich Bufka 12.11.2010 – 13.2.2011
Kamil Lhoták čili Útěcha z techniky 3.12.2010 – 3.4.2011
Umění nebo řemeslo? Sklářství na Moravě 9.12.2010 – 13.3.2011

Moravské zemské muzeum
Biskupský dvůr
Pokladnice drahokamů – Pegmatity 14.7.2010 – 31.1.2011
Dětské muzeum
Koloniál u pana Bajzy aneb Historie obchodu a obchodování 3.11.2010 – 16.4.2011
Dietrichsteinský palác
Novinky z mineralogického depozitáře do 31.1.2011
Moravský kras známý neznámý 5.5.2010 – 28.2.2011
Rodinná loutková divadélka – Skromné stránky múz 8.12.2010 – 30.4.2011
Etnografický ústav
Bály, plesy, masopusty 30.11.2010 – 14.5.2011
Památník Leoše Janáčka
Druhotvary II 27.11.2010 – 28.2.2011
Pavilon Anthropos
Jsi bytost pozemská či nebeská? Žena v indické výtvarné tradici 18.5.2010 – 28.2.2011
Karel Absolon – Fotografie 19.10.2010 – 13.3.2011
Káhira – Skrytý půvab islámské architektury 22.2.2011 – 4.9.2011

Muzeum města Brna, p. o.
Dámská volenka 10.6.2010 – 31.12.2010
Miloš Nesvadba – Kamarádi z pohádek 25.11.2010 – 30.1.2011
Skleněný šperk 21. století 30.11. – 31.12.2010
Měnínská brána
Nová stálá expozice: Muzeum hraček od 5.10.2010

Muzeum romské kultury, s. p. o.
Bylo nebylo – Svět romských pohádek 9.9.2010 – 20.3.2011
Jan Petránek – Fotografie z Indie 26.11.2010 – 27.2.2011

Technické muzeum v Brně
Tajemství depozitářů 1.1. – 31.12.2010
10 let střediska TEIRESIÁS 2.3. – 31.12.2010
Masec aneb 80 let Masarykova okruhu 5.10.2010 – 28.2.2011
Platím!!! 18.10.2010 – 23.1.2011
50 let Veteran automotoclubu Brno 16.11. – 31.12.2010

Bruntál
Muzeum v Bruntále, p. o.
Já bych rád k Betlému 3.12.2010 – 9.1.2011

Břeclav
Městské muzeum a galerie
Synagoga
Cyril Urban – Dřevořezby říjen – prosinec 2010

Bučovice
Muzeum Bučovice
Fotografie J. Vykydala a V. Kotulána od 10.9.2010

Čáslav
Městské muzeum a knihovna Čáslav
Jindřich Hradil, Ludmila Kociánová, Jitka Christiánová – Fotografie a keramika 6.12. – 19.12.2010

Čelákovice
Městské muzeum v Čelákovicích
Významné osobnosti našeho města listopad 2010 – leden 2011
Židé v boji a odboji 8.1.2010 – 13.2.2011
Z ruky – Výtvarná dílna Labyrint 27.11. – 31.12.2010
Vánoční výstava od 27.11.2010

Česká Lípa
Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě
… a nakonec překvapení – Figurky z čokoládových kindervajíček 27.11. – 31.12.2010
Karel I. – Poslední český král 2.12. – 31.12.2010
Galerie vlastivědného muzea
Wilhelm Reichelt – Obrazy 14.5. – 31.12.2010
Galerie Jídelna
Výtvarné dialogy 13.11. – 31.12.2010

Česká Třebová
Městské muzeum
Výstava betlémů 12.12. – 30.12.2010

České Budějovice
Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích
Svět velehor očima horolezce 17.7. – 31.12.2010
Všech šest pohromadě III. 4.11.2010 – 4.1.2011
Od adventu do tří králů 27.11.2010 – 6.1.2011

Český Krumlov
Regionální muzeum v Českém Krumlově
Příběh města Český Krumlov 23.9.2010 – 31.12.2011

Český Těšín
Výstavní síň Muzea Těšínska
Školství na Těšínsku 19.10.2010 – 20.3.2011

Kalendárium kulturních událostí

Dačice
Městské muzeum a galerie
Z pohádky do pohádky – Ilustrace Josefa Kremláčka 28.11.2010 – 6.1.2011

Děčín
Oblastní muzeum v Děčíně, p. o.
Josef Stegl – Malíř domova 13.10.2010 – 30.1.2011

Desná v Jizerských Horách
Muzeum – Riedlova vila
Ing. Zdeněk Joukl prosinec 2010

Dobrá Voda u Hartmanic
Muzeum Dr. Šimona Adlera
Ludmila Kristová 2.11.2010 – 30.4.2011

Dvůr Králové nad Labem
Městské muzeum ve Dvoře Králové nad Labem
Půjdem spolu do Betléma 3.12.2010 – 4.1.2011

Frenštát pod Radhoštěm
Muzeum ve Frenštátě pod Radhoštěm
Řezby Karly Dorotíkové – Plastiky, reliéfy, betlémy 1.12.2010 – 16.1.2011
Vánoce v muzeu 7.12. – 17.12.2010

Frýdek-Místek
Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, p. o.
Barevná krása minerálů 14.10.2010 – 20.3.2011
Říše pohádek 16.12.2010 – 16.1.2011

Fulnek
Kapucínský klášter ve Fulneku s kostelem sv. Josefa
Vánoční stůl prosinec 2010 – leden 2011

Havířov
Památník Životické tragédie
Havířov před Havířovem od 5.8.2010
Výstavní síň Musaion
České loutkové divadlo – Historie a současnost 18.11.2010 – 6.3.2011

Hlinsko v Čechách
Soubor lidových staveb Vysočina – Betlém
Betlém vánoční 14.12.2010 – 2.1.2011

Hluboká nad Vltavou
Alšova jihočeská galerie v Hluboké nad Vltavou
Přírůstky AJG v období let 2000–2010 18.9.2010 – 31.1.2011
Temná noc – Jasná noc 9.12.2010 – 31.1.2011
Muzeum lesnictví, myslivosti a rybářství
Sáňkování dříví 12.10.2010 – 31.5.2011

Hlučín
Muzeum Hlučínska, p. o.
Krása a šikovnost 26.11.2010 – 23.1.2011
Ten vánoční čas 4.12.2010 – 2.2.2011

Hodonín
Masarykovo muzeum v Hodoníně, p. o.
Dřevěné nálezy ze středověkých měst 19.11.2010 – 14.2.2011
Císař František Štěpán Lotrinský a holičská fajáns 15.12.2010 – 27.3.2011

Horní Slavkov
Muzeum Horní Slavkov
Vánoční zvonky 13.11.2010 – 2.1.2011

Hrabyně
Památník II. světové války
Budujeme Slezsko 28.4. – 31.12.2010

Hradec Králové
Muzeum východních Čech v Hradci Králové
Soumrak zemské hotovosti do 20.3.2011
Zvonařství do 6.11.2011
Ex libris Emila Orlika 18.9.2010 – 16.1.2011
Japonské ex libris 18.9.2010 – 16.1.2011
Od hradeb na náměstí středověkého Hradce 14.10.2010 – 20.3.2011

Hranice
Městské muzeum a galerie v Hranicích
Zkamenělé stopy 7.10.2010 – 9.1.2011
Jitka Skočková – Obrazy z let 2000–2010 11.11.2010 – 16.1.2011

Humpolec
Městské kulturní a informační středisko – Muzeum dr. Aleše Hrdličky
Josef Burkhard – Obrazy prosinec 2010

Hustopeče
Městské muzeum a galerie
Zdeněk Bažant – Fotografie 12.12.2010 – 2.1.2011

Cheb
Galerie výtvarného umění v Chebu
Antonín Slavíček 1870–1910 23.9.2010 – 2.1.2011
Z pohádky do pohádky – Jindra Čapek – Ilustrace 14.10.2010 – 2.1.2011
Muzeum Cheb, p. o. Karlovarského kraje
Vánoční výstava 4.12. – 31.12.2010

Chomutov
Oblastní muzeum v Chomutově, p. o.
Vánoce v muzeu 20.11.2010 – 8.1.2011

Chotěboř
Městské muzeum Chotěboř
Vánoční pečení 25.11.2010 – 30.1.2011
Keramické plastiky Aleny Dvořákové a obrazy významného chotěbořského malíře Zdeňka Rykra 25.11.2010 – 30.1.2011

Chrudim
Kabinet ex libris – umělecké sbírky PNP
Ilustrace Martina Manojlína prosinec 2010 – leden 2011
Ilustrace Jaroslava Šerých dětem světa 29.9. – 19.12.2010
Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi
Z loutkářova pakováku 4.3. – 30.12.2010
Od Ústředního loutkového divadla k Minoru 4.3. – 30.12.2010
Divadélka na hraní 4.3. – 30.12.2010
Václav Kábrt – Portrét výtvarníka 4.3. – 30.12.2010
Proměny muzea 4.3. – 30.12.2010
Dřevěná výstava Jiřího Růckera 11.11. – 30.12.2010
Regionální muzeum v Chrudimi
Kouzlo patchworku 11.11.2010 – 9.1.2011
Co přinášel Ježíšek 2.12.2010 – 30.1.2011

Ivančice
Muzeum v Ivančicích
Vánoční zvykoslovná výstava 16.11.2010 – leden 2011

Jablonec nad Nisou
Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou
Skleněné vánoční ozdoby. Minulost, současnost, vize 19.11.2010 – 15.5.2011
Galerie Belveder
Zdeněk Daniel – Pocitovník architekta 3.12.2010 – 28.1.2011
Otcové města Jablonce VII. – Adolf Heinrich Posselt. V obecním zájmu 3.12.2010 – 28.1.2011

Kalendárium kulturních událostí

Jablunkov
Muzeum v Jablunkově
Ze života hmyzu 14.10.2010 – 27.2.2011

Jesenice
Vlastivědné muzeum Jesenice
Domov Krajánek a ISŠ Jesenice – Spolu nejen o Vánocích
8.12.2010 – 2.1.2011

Jičín
Regionální muzeum a galerie v Jičíně
Lidová řemesla 12.11.2010 – 9.1.2011
Patchwork neboli Vyrobeno ze záplat 13.11.2010 – 30.1.2011
Galerie
Pozdraveno budiž světlo 2.12.2010 – 16.1.2011

Jihlava
Muzeum Vysočiny Jihlava, p. o.
Nová stálá expozice: Archeologické nálezy a kamenné artefakty
od května 2010
Hory shora 30.11.2010 – 9.1.2011
Čím voní Vánoce 14.12.2010 – 16.1.2011
Pěvecké sdružení Campanula Jihlava 1985–2010
4.12.2010 – 30.1.2011
Photographia Natura 2010 10.12.2010 – 31.1.2011
Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě
Hry a klamy 11.11. – 31.12.2010
Řeč umění IV od 25.11.2010
Eduard Ovčáček – Zdeněk Šplíchal – Jiří Valoch
26.11.2010 – 25.1.2011
Milan Cais – Pod kůží 2.12.2010 – 30.1.2011

Jilemnice
Krkonošské muzeum Jilemnice
Filatelistická výstava 8.10.2010 – 14.1.2011
Vánoční výstava – Loutky 16.11.2010 – 28.2.2011
Betlémy, vánoční kuchyně od 27.12.2010

Jindřichův Hradec
Muzeum Jindřichohradecka
Hajej, dadej, broučku malej 6.5. – 30.12.2010
Emmy Destinn – Cognita et incognita 27.5. – 30.12.2010
Betlémy, sochy, řezby – Jiří a Martina Netíkovi
13.11. – 30.12.2010
Národní muzeum fotografie
Michal Tůma – Sahara 15.11.2010 – 9.1.2011

Kamenický Šenov
Sklářské muzeum
Vánoční výstava prosinec 2010

Karlovy Vary
Muzeum Karlovy Vary, p. o. Karlovarského kraje
Hry a klamy II. 20.1.2010 – 27.2.2011

Karviná – Fryštát
Výstavní síň Interklub Karviná
Poláci na Těšínsku 2.12.2010 – 17.4.2011

Kladno
Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně
Pozlacený mikrosvět & Území Liliputů & Svět hmyzu
29.10.2010 – 13.2.2011
Pojďte, budeme si hrát 26.11.2010 – 5.3.2011

Klatovy
Galerie Klatovy/Klenová
Galerie U Bílého jednorožce v Klatovech
Jiří Novák – V pohybu 21.11.2010 – 30.1.2011
Krajina ve výtvarném umění 5.2.2011 – 31.3.2011
Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech
Chceš-li poznat náš kraj více, nestačí jen pohlednice – IV
23.6.2010 – 7.1.2011
Za devatero… pohádkové postavičky očima dětí a dospělých
16.12.2010 – 25.2.2011

Klenová
Galerie Klatovy / Klenová
Jiří Novák – Retrospektiva 20.11.2010 – 30.1.2011

Kolín
Červinkovský dům
Vánoční výstava 1.12.2010 – 10.1.2011
Otakar Štorch – Marien a Kolín – Tvůrčí duch a jeho město
12.12.2010 – 20.3.2011
Regionální muzeum v Kolíně
Vánoční výstava 1.12.2010 – 10.1.2011

Kopřivnice
Regionální muzeum v Kopřivnici o. p. s.
Muzeum Fojtství
Dějiny udatného českého národa 11.11.2010 – leden 2011

Kostelec nad Černými Lesy
Muzeum hrnčířství
Výstava sester Bartůňkových prosinec 2010

Kouřim
Muzeum Kouřimska v Kouřimi
Betlémy 27.11. – 30.12.2010
Muzeum lidových staveb v Kouřimi
Betlémy 27.11. – 30.12.2010

Kralupy nad Vltavou
Městské muzeum v Kralupech nad Vltavou
Vánoce s Betlémy – Výstava s dílnami 2.12.2010 – 9.1.2011

Krnov
MIKS – Městské muzeum
Minorité v Krnově 6.8.2010 – 27.2.2011
Malované nebe aneb Umění v životě našich prababiček
od 1.12.2010

Kroměříž
Muzeum Kroměřížska, p. o.
Krásy trenčianského kraja 25.11.2010 – 30.1.2011

Kyjov
Vlastivědné muzeum Kyjov
Karel Hanák – Fajáns 9.11.2010 – 9.1.2011

Lanškroun
Městské muzeum Lanškroun
Galerie
Čas vánoční 27.11.2010 – 30.1.2011

Lány
Muzeum T. G. Masaryka v Lánech
Vánoce se starými gramofony 16.12.2010 – 16.1.2011

Letohrad
Kulturní centrum Letohrad
Vánoční výstava 28.11. – 23.12.2010

Liberec
Oblastní galerie v Liberci, p. o.
Figurální malba východní Asie 30.9.2010 – 9.1.2011
Galina Miklínová – Ilustrace pro děti 28.11.2010 – 30.3.2011
Ilustrace ze sbírek OGL 30.11.2010 – leden 2011
Severočeské muzeum v Liberci, p. o.
Jablonecká medailérská škola 11.11.2010 – 2.1.2011

Lidice
Památník Lidice
Barnett Stross 11.11.2010 – 28.2.2011

Kalendárium kulturních událostí

Lidická galerie
Jeskyně nymf 18.11.2010 – 6.2.2011

Litoměřice
Oblastní muzeum v Litoměřicích, p. o.
Vánoční výstava od 2.12.2010
Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích, p. o.
Kouzelný svět Karla Franty 18.11.2010 – 6.2.2011

Litomyšl
Regionální muzeum v Litomyšli
Bible očima světa – Svět očima Bible 27.11.2010 – 9.1.2011
Codex Gigas – Ďáblova bible v Litomyšli 4.12. – 30.12.2010

Litovel
Muzeum Litovel
60. výročí založení významného litovelského podniku PAPCEL 14.10.2010 – 23.1.2011

Lomnice nad Popelkou
Městské muzeum a galerie
9. ročník vánoční výstavy betlémů 4.12.2010 – 6.1.2011

Loštice
Památník Adolfa Kašpara
Čas vánoční do 15.1.2011
Krása loštických pohárů 1.2. – 31.12.2010

Louny
Galerie Benedikta Rejta
Zdeněk Sýkora 2.10.2010 – 27.2.2011

Mariánské Lázně
Městské muzeum Mariánské Lázně
Zázračné prameny – Lázeňské a upomínkové sklo 9.9. – 31.12.2010

Mělník
Regionální muzeum Mělník
Až zvoneček zacinká aneb Děti v čase vánočním 26.11.2010 – 2.1.2011

Mikulov na Moravě
Regionální muzeum v Mikulově, p. o.
Krásy zahrad 9.9.2010 – 28.2.2011

Milevsko
Milevské muzeum
Vánoční Betlémy 26.11.2010 – 2.1.2011

Mladá Boleslav
Kultura Města Mladá Boleslav a. s.
Městský palác Templ
Iva Hüttnerová – Obrazy 25.11.2010 – 9.1.2011
Muzeum Mladoboleslavska
Skleněné Vánoce 4.11.2010 – 9.1.2011
Podmalby na skle 4.11.2010 – 16.1.2011

Mohelnice
Vlastivědné muzeum
Betlémy do 22.1.2011

Moravský Krumlov
Městské muzeum
Z tvorby akademického malíře Vlašína březen 2010
Moravskokrumlovští výtvarníci únor 2011
SOŠO a SOUŘ k 50. výročí založení školy 11.11.2010 – 16.1.2011

Most
Oblastní muzeum v Mostě, p. o.
Krušnohorská hračka ve světle lidového umění 30.11.2010 – 27.2.2011

Náchod
Galerie výtvarného umění v Náchodě
Náchodský výtvarný podzim 12.11.2010 – leden 2011

Nejdek
Národopisné muzeum v Nejdku
Papírové betlémy 19.11.2010 – 9.1.2011

Netolice
Muzeum JUDr. Otakara Kudrny v Netolicích
Pohledy ze Stroomu prosinec 2010

Nové Město na Moravě
Horácká galerie v Novém Městě na Moravě
Studio ZVON 16.9.2010 – 2.1.2011
Horácké muzeum
Obraz – Odraz duše… 16.11.2010 – 4.1.2011
Žádný den není všední 19.11.2010 – 29.1.2011

Nové Strašecí
Městské muzeum
Slyšeli jsme v Betlémě… 25.11.2010 – 2.1.2011

Nový Bor
Sklářské muzeum Nový Bor
Karolína a Pavel Kopřivovi – Lesní směs 12.11.2010 – 30.1.2011

Nový Jičín
Muzeum Novojičínska, p. o.
Luděk Majer 2.9.2010 – 9.1.2011
Malíř Kravařska – František Kledenský 28.11.2010 – 27.2.2011

Olomouc
Muzeum umění Olomouc
Olomoucké baroko – Výtvarná kultura let 1620–1780 2.12.2010 – 27.3.2011
Vlastivědné muzeum v Olomouci
Olomoucké baroko 18.11.2010 – duben 2011
Adonisova zahrada 3.12.2010 – leden 2011

Opava
Slezské zemské muzeum
Esprit moderny 3.9.2010 – 10.1.2011
20 let muzeologie na Slezské univerzitě 21.9.2010 – 15.1.2011
Největší motýl 4.11.2010 – 4.1.2011
Vánoce se Slezskou tvorbou 25.11.2010 – 6.1.2011
Památník Petra Bezruče
Comestor Otec Tří králů 9.11. – 31.12.2010

Orlová-Lutyně
Výstavní síň Muzea Těšínska, Dům dětí a mládeže
Historie Orlové očima dětí 7.10. – 30.12.2010

Ostrava
Galerie výtvarného umění v Ostravě, p. o.
Šumava – Der Böhmerwald – Alfred Kubin/Josef Váchal 12.10.2010 – 9.1.2011
Ostravské muzeum, p. o.
Král, který létal. Moravskoslezské pomezí v kontextu středoevropského prostoru doby Jana Lucemburského 15.12.2010 – 31.3.2011

Pardubice
Východočeské muzeum v Pardubicích
Století autoškoly 15.10.2010 – 9.1.2011
Štěpán Bartoš – Fotografie 18.11.2010 – 30.1.2011
Hodiny ze sbírky Východočeského muzea v Pardubicích 26.11.2010 – 6.2.2011
Malované Betlémy 27.11.2010 – 6.2.2011

Rejstřík článků Věstník AMG ročník 2009

Z činnosti orgánů AMG

Zápis ze zasedání Senátu AMG dne 10. prosince 2008 v Národním muzeu 1/2009, s. 4
Zápis ze zasedání Senátu AMG dne 5. března 2009 v Národním muzeu 2/2009, s. 4
Zápis ze zasedání Senátu AMG dne 26. května 2009 v Národním muzeu 3/2009, s. 4
Zápis ze zasedání Senátu AMG 8. září 2009 v budově bývalého Federálního shromáždění 5/2009, s. 4

Téma, Přílohy

Téma: Muzeum a změna III. 2/2009, s. 10
Téma: Gloria musaealis 2008 3/2009, s. 15
PŘÍLOHA: Jakou cenu mají a kolik nás stojí muzejní sbírky? 4/2009, s. 1–2
PŘÍLOHA: Zpráva o průběhu IX. Sněmu Asociace muzeí a galerií ČR 5/2009, s. 1–26

Zprávy, aktuality, informace

Vyhledávací server Google přidělil prezentacím AMG hodnocení 7/10 1/2009, s. 7
Pomůže nová legislativa požární ochraně muzeí? 1/2009, s. 7
Vyšší odborná škola pro restaurování kovů v Turnově 1/2009, s. 9
Osobnost Středočeského kraje roku 2008 PaedDr. Josef Velfl 2/2009, s. 7
Plenární zasedání Českého výboru ICOM 2/2009, s. 7
Eva Dittertová osobností Karlovarského kraje 2/2009, s. 8
Zavedení sbírek muzejní povahy do účetní evidence 2/2009, s. 8
Dušan Špička převzal Cenu Ministerstva kultury ČR za přínos k rozvoji české kultury 2/2009, s. 9
Národní zahájení Festivalu muzejních nocí 2009 v Pardubicích 3/2009, s. 7
Studijní cesta do Alsaska 3/2009, s. 8
Zákon o účetnictví a sbírky muzejní povahy – Informace pro muzea a galerie zřizované státem a územními samosprávnými celky 3/2009, s. 9
Muzejní knihovna v Karlových Varech chrání a digitalizuje vzácné historické dokumenty 3/2009, s. 10
Sbírky Regionálního muzea v Litomyšli ONLINE po roce provozu 3/2009, s. 11
Muzeum umění Olomouc držitel ceny Europa Nostra Award za rok 2008 4/2009, s. 4
Evropské muzeum roku (EMYA) 2009 4/2009, s. 5
Knihobraní v Chebu 4/2009, s. 6
Otevření druhé depozitární haly Národního technického muzea 4/2009, s. 6
Kudy z nudy 4/2009, s. 7
Muzeum hlavního města Prahy zahájilo provoz nového depozitáře 4/2009, s. 8
Ceny české národopisné společnosti za rok 2008 4/2009, s. 9
Nejkrásnější české knihy roku 6/2009, s. 4
Jaký byl MUSAIONFILM 2009? 6/2009, s. 4
Kasematy jako součást historie hradu 6/2009, s. 5
Nové logo Národního zemědělského muzea 6/2009, s. 7
Zpátky ni krok! 6/2009, s. 8

Evropské fondue

Zlepšení péče o movité kulturní dědictví v Plzeňském kraji 4/2009, s. 11
Výstava muzea vesnických staveb ve Vysokém Chlumci 4/2009, s. 12
Skalná – malá glosa muzejní 4/2009, s. 13
Norská podpora českých muzeím 6/2009, s. 14

Sekce, komise, kolegia

Seminář Etnografické komise AMG v Moravském zemském muzeu v Brně 1/2009, s. 10
Seminář Komise regionální historie Moravy a Slezska v Česk ém Těšíně 1/2009, s. 10
Seminář Etnografické komise AMG se konal v Jindřichově Hradci 4/2009, s. 10
Jednání Pardubické krajské sekce AMG se konalo v Pardubicích 6/2009, s. 8

Rejstřík článků Věstník AMG ročník 2009

Z konferencí, seminářů

Velké problémy malých muzeí 1/2009, s. 11
Muzeologie na počátku 3. tisíciletí – ohlédnutí za brněnskou konferencí 1/2009, s. 12
Konferencia Ochrana a využívanie kultúrného dedičstva 2008 1/2009, s. 13
32. výroční sympozium ICOMFOM v Lutychu 4/2009, s. 14
XXXVII. seminář oborové komise muzejních archeologů ČR 6/2009, s. 9
Seminář muzejních knihovníků v Pardubicích 6/2009, s. 10
Seminář Etnografické komise AMG a Českého svazu muzeí v přírodě 6/2009, s. 11
Setkání v Budyšíně 6/2009, s. 11
V Karlovarském muzeu se konal seminář Komise regionální historie Moravy a Slezska 6/2009, s. 13
Společný seminář Komise zoologů AMG a zoologů Státní ochrany přírody 6/2009, s. 13
Zasedání evropských muzejních organizací NEMO v Linci 6/2009, s. 14

Personálie

Odešel doc. PhDr. Zdeněk Filip, CSc. 1/2009, s. 15
Navždy nás opustil PhDr. Ludvík Skružný – archeolog, etnograf, historik, muzejní pracovník 2/2009, s. 15
Životní jubileum PhDr. Jany Čapkové – bývalé ředitelky berounského muzea 3/2009, s. 12
PhDr. Pavel Popelka, CSc. – 60 3/2009, s. 13
Vítězslav Koukal – jubilant 6/2009, s. 22
Životní jubileum Huga hraběte Mensdorffa-Pouilly 6/2009, s. 23

Koho to napadlo

Evropa, kolébka světového porodnictví 1/2009, s. 16
Knedlík – Kloss – Knödel aneb Knedlíkové nebe 6/2009, s. 24
Dolnorakouská zemská výstava – Poprvé příhraničně – a úspěšně 6/2009, s. 25

Rozhovor

Muzea – dobrá místa pro environment 1/2009, s. 17
Rozhovor s ředitelem Slezského zemského muzea Mgr. Antonínem Šlmčíkem 2/2009, s. 20
Rozhovor s ředitelem Moravského zemského muzea PhDr. Mgr. Martinem Reissnerem 4/2009, s. 21
Rozhovor s předsedkyní AMG PhDr. Evou Dittertovou učiněný ještě před zasedáním IX. Sněmu AMG v Písku 5/2009, s. 7

Recenze

Pražské kavárny a jejich svět 1/2009, s. 19
Seriál „Výstavy roku“ v Národním muzeu 2/2009, s. 17
Mami, budeš babičkou 6/2009, s. 16

Muzejní toulky

Návštěva v Králíkách 1/2009, s. 20
Muzejní toulky po muzeích východní Francie 1/2009, s. 20

Nové expozice

Nová expozice Oblastního muzea Praha-východ v brandýské katovně 1/2009, s. 22
Po stopách zaniklého kláštera v Teplicích 1/2009, s. 23
Techmania science centre 1/2009, s. 24
Barokní umělecké řemeslo ze sbírek Uměleckoprůmyslového musea 1/2009, s. 25

Rejstřík článků Věstník AMG ročník 2009

Pozvánky na konference, semináře

Muzeum a škola ve Zlíně 1/2009, s. 26
Pozvánka na Musaionfilm 2/2009, s. 29
Textil v muzeu 2/2009, s. 29
14. veletrh muzeí ČR v Muzeu Vysočiny Třebíč 2/2009, s. 30
Konference konzervátorů-restaurátorů v Hradci Králové 2/2009, s. 30
Zrození moderního města (1890–1939) 3/2009, s. 31
Konference v Budyšíně – 20 let pokojové revoluce – Šance i povinnost pro muzea 4/2009, s. 29
Věda a technika v českých zemích 1945–1960 4/2009, s. 29
Velké problémy malých muzeí podruhé 4/2009, s. 30

Představujeme

Sladovna – kulturní prostor 2/2009, s. 22
Trmalova vila 2/2009, s. 23
Kultura Města Mladá Boleslav a. s. 3/2009, s. 23
Centrum Bohuslava Martinů v Poličce 4/2009, s. 23
Vodní mlýn ve Slupi 4/2009, s. 24
Muzeum Středních Brd ve Strašicích – nové regionální muzeum 6/2009, s. 17
Muzeum loutek v Plzni 6/2009, s. 19
V Ústí nad labem vzniká první muzeum německy mluvících obyvatel českých zemí 6/2009, s. 20

Publikace

Erich Roučka 1888–1986 – Život a dílo „moravského Edisona“
(technika, vynálezce, průkopníka životosprávy a filantropa) 1/2009, s. 27
Sborník muzea Karlovarského kraje 2008 2/2009, s. 34
Muzealizace v soudobé společnosti a poslání muzeologie 6/2009, s. 29
Nový sborník Podbrdsko XVI/2009 6/2009, s. 29

Pozvánky na výstavy

Městské muzeum Sedlčany
Plesová sezona začíná – Výstava společenských oděvů 1/2009, s. 28
Národní muzeum
Republika 1/2009, s. 28
Uměleckoprůmyslové museum
Ota Richter: Fotografie z exilu 1/2009, s. 30
Muzeum hlavního města Prahy
Adolf Loos – Dílo v českých zemích 1/2009, s. 32
Horn – Raabs – Telč: Dolnorakouská zemská výstava 2009 2/2009, s. 26
Moravská galerie v Brně
Múza pod nebesy 2/2009, s. 27
Slezskoostravská galerie Ostrava – Comenius museum Naarden
Labyrint srdce i světa 3/2009, s. 27
Regionální muzeum v Chrudimi
Poslední divoký kůň 3/2009, s. 28
Regionální muzeum v Teplicích, p. o.
Příběhy kněhoznaček Josefa Váchala (1884–1969) 3/2009, s. 29
Moravské zemské muzeum
Darwin 3/2009, s. 30
Národní muzeum
Fenomén Martinů 4/2009, s. 26
Muzeum města Brna
Baroko – Příběhy barokního Brna 4/2009, s. 27
Národní muzeum
Příběh planety Země 4/2009, s. 27
Muzeum hlavního města Prahy
Česká medaile 19. století 5/2009, s. 8

Rejstřík článků Věstník AMG ročník 2009

Diecézní muzeum v Brně
Karmelitáni na Petrově 5/2009, s. 9
Císařská konírna Pražského hradu
Cesta života – Rabi Löw (kol. 1525–1609) 5/2009, s. 10

Volná místa, Konkurz

Těšínská historická knihovna - Soutěž na vědecké práce 1/2009, s. 36
Východočeské muzeum v Pardubicích
Ředitel/ředitelka 1/2009, s. 34
Regionální muzeum v Teplicích
Kurátor/kurátorka podsbírek historie a lázeňství 1/2009, s. 34
Galerie Klatovy/Klenová
Ředitel/ředitelka 2/2009, s. 31
Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě, p. o.
Etnograf/etnografka s funkcí vedoucího pobočky Vísecké rychty 2/2009, s. 34
Krajské muzeum Karlovarského kraje, p. o.
Ředitel/ředitelka poboček Muzeum Sokolov a Muzeum Karlovy Vary 3/2009, s. 32
Muzeum východních Čech v Hradci Králové
Etnograf/etnografka včetně činnosti na úseku tradiční lidové kultury 3/2009, s. 32
Archeolog s předpokladem výkonu funkce vedoucí archeologického oddělení muzea 3/2009, s. 34
Východočeské muzeum v Pardubicích a Regionální muzeum v Litomyšli
Ředitel/ředitelka 4/2009, s. 30
Regionální muzeum v Teplicích, p. o.
Vedoucí archeologického oddělení 4/2009, s. 31
Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě
Ředitel/ředitelka 6/2009, s. 30

Nové expozice

Nová stálá expozice v Pedagogickém muzeu J. A. Komenského v Praze 2/2009, s. 28

Z muzejních cest

Pozvánka za hranice 3/2009, s. 26

Festival muzejních nocí

Brněnská muzejní noc 2009 4/2009, s. 16
Pražská muzejní noc již pošesté 4/2009, s. 20

Příběhy muzejních předmětů

Kterak sklářská pánev do muzea putovala 4/2009, s. 25
Postel od zemského a říšského poslance J. F. Karlíka 6/2009, s. 27
Prapor pěveckého spolku Záboj 6/2009, s. 28

Metodická centra

Technické muzeum v Brně – Metodické centrum konzervace 1/2009, s. 34

Mediální akce roku 2009

Festival muzejních nocí 1/2009, s. 35
Muzea a 20. století 1/2009, s. 35

Kalendárium kulturních událostí

Paseky nad Jizerou
Památník zapadlých vlastenců
Svatební fotografie přelomu 19. a 20. století 10.4.2010 – 31.3.2011
Velké prádlo – Jak naše babičky praly, žehlily a mandlovaly 1.5.2010 – 24.2.2011

Pelhřimov
Muzeum Vysočiny Pelhřimov
Jak vařily naše prababičky 22.11.2010 – 30.11.2011

Petřvald u Karviné
Technické muzeum
Kočárky 4.11.2010 – 28.2.2011

Písek
Prácheňské muzeum v Písku
Josef Velenovský 23.11. – 31.12.2010
Vánoce na starých pohlednicích 30.11. – 31.12.2010
Vladimír Müller – Betlémy a reliéfy 1.12. – 31.12.2010
Sladovna Písek
Vladimír Tesař – Celý život v kresbě: Z cest 26.11.2010 – 2.1.2011
Hana Tesařová: Malba – kresby – grafika 26.11.2010 – 2.1.2011

Plzeň
Západočeská galerie
Josef Bolf – Ivan Pinkava 5.10.2010 – 6.2.2011
Západočeské muzeum v Plzni
Národopisné oddělení Západočeského muzea v Plzni
Advent a Vánoce na Plzeňsku 26.11.2010 – 9.1.2011

Poděbrady
Polabské muzeum
Historické kočárky a kolébky 27.11.2010 – 27.2.2011
Česká vánoční bohoslužba 28.11.2010 – 8.1.2011

Polička
Městské muzeum a galerie Polička
Jak náš pradědeček s prababi ourodu hojnou z pole sklízeli a dlouhé zimní večery na Horácku trávili 12.10. – 23.12.2010
Pospěšte k Betlému, k Ježíšku malému… 21.11.2010 – 9.1.2011

Praha
Galerie hl. m. Prahy
Dům U Kamenného zvonu
Královský sňatek – Eliška Přemyslovna a Jan Lucemburský 1310 4.11.2010 – 6.2.2011
Dům U Zlatého prstenu
Kryštof Pešek – Kód 2.12.2010 – 2.1.2011
Městská knihovna
Václav Boštík 15.10.2010 – 9.1.2011
Staroměstská radnice
Tomáš Císařovský – Žlutá skvrna 15.9.2010 – 21.1.2011
Miroslav Tichý – Podoby pravdy 15.12.2010 – 6.3.2011
Andrej Sacharov 15.12.2010 – 27.2.2011
Muzeum hlavního města Prahy
Pražské výletní restaurace 22.9.2010 – 20.3.2011
Pražské čtvrti – Libeň 13.10.2010 – 20.2.2011
Čtyřlístek – 500. dobrodružství 1.12.2010 – 27.2.2011
Museum Kampa – Nadace Jana a Medy Mládkových
Josef Svoboda – Robert Wilson: Srovnávací výstava prací scénografických velikánů 14.11.2010 – 6.2.2011
Plakáty divadla Ypsilon 17. 12 – 20. 3. 2010
Národní galerie v Praze
Klášter sv. Jiří
Grafický kabinet – Slovanský Orient – Balkánské náměty v kresbě a grafice 19. století 21.10.2010 – 23.1.2011
Schwarzenberský palác
Roelandt Savery: Malíř ve službách císaře Rudolfa II. 8.12.2010 – 20.3.2011
Šternberský palác
Grafický kabinet – Alegorické holdy Antonína Birckhardta 12.10.2010 – 9.1.2011
Valdštejnská jízdárna
Karel Škréta (1610–1674) – Doba a dílo 26.11.2010 – 10.4.2011
Veletržní palác
Karel Pauzer říjen – březen 2010
Grafický kabinet – Jan Štursa – Kresby 21.9.2010 – 27.3.2011
Monet – Warhol/ Batlinerova sbírka z vídeňské Albertiny 7.10.2010 – 7.1.2011
Cena NG 333 a Skupiny ČEZ – 4. ročník 9.12.2010 – 28.2.2011
Národní muzeum
Nejen suchá věda 3.12.2008 – 31.12.2010
Staré pověsti české 6.10.2010 – 6.7.2011
Kavka ve městě 12.10.2010 – 9.1.2011
Marta Špinková 30.11.2010 – 3.1.2011
Vánoční výstava betlémů a lidové tvorby – Markéta a Petr Vránovi 30.11.2010 – 9.1.2011
České muzeum hudby
Beatlemánie! 4.6.2010 – 10.1.2011
České muzeum hudby – Muzeum Antonína Dvořáka
Narodila jsem se v Americe 6.5.2009 – 31.12.2010
České muzeum hudby – Muzeum Bedřicha Smetany
Pražský pěvecký sbor Smetana – 100 let 1.1.2009 – 27.3.2011
Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur
Gejša a samuraj 21.10.2010 – 3.4.2011
Šťastné a veselé – Vánoční a novoroční pohlednice 29.11.2010 – 9.1.2011
Národní památník na Vítkově
Zlatá šedesátá – Vzpomínky a realita 30.9.2010 – 15.5.2011
Nová budova Národního muzea – budova bývalého Federálního shromáždění
Poklady Moravy – Příběh jedné historické země 21.9.2010 – 6.7.2011
Národní zemědělské muzeum Praha
Lovecké sbírky NZM 3.9.2010 – 30.1.2011
Pedagogické muzeum Jana Amose Komenského v Praze
Pohádka ve škole. Zachráněné vzpomínky 10.12.2010 – 27.2.2011
Správa Pražského hradu
Jízdárna Pražského hradu
Karel Škréta (1610–1674) – Doba a dílo 26.11.2010 – 10.4.2011
Uměleckoprůmyslové museum v Praze
Výstavní sál UPM a Galerie Rudolfinum
Decadence now! Za hranicí krajnosti 30.9.2010 – 2.1.2011
Galerie Josefa Sudka
Oldřich Straka – Vesnice 21.10.2010 - 23.1.2011
Židovské muzeum v Praze
Od té doby věřím na osud… Transporty protektorátních Židů do Běloruska v roce 1941–1942 29.7.2010 - 30.1.2011

Prachatice
Prachatické muzeum
Sůl nad zlato 4.6. – 30.12.2010
Věci první a poslední 21.9. – 30.12.2010

Kalendárium kulturních událostí

Předklášteří
Muzeum Brněnska, p. o.
Loutky, hračky, dřevěné mechanické objekty 21.11.2010 – 24.1.2011
Podhorácké muzeum
Zdenka Ranná – Malba 17.10.2010 – leden 2011
Loutky 21.11.2010 – leden 2011

Přeštice
Dům historie Přešticka
Papírové Vánoce 9.11.2010 – 6.1.2011
Milan Kasl – Obrazy 9.11.2010 – 6.1.2011

Příbor
Muzeum a pamětní síň Sigmunda Freuda v Příboře
Příborské betlémy – Nepřerušená tradice 2.12.2010 – 20.1.2011

Příbram
Hornické muzeum Příbram
Důl Vojtěch
Doba spalovačů mrtvol 1.6. – 31.12.2010
Galerie Františka Drtikola, Zámeček – Ernestinum Příbram
Proměny příbramských betlémů 6.12.2010 – 9.1.2011
Hornický domek a důl Anna
Vánoce v hornickém domku a nadílka v Prokopské štole 6.12.2010 – 22.12.2011

Rajhrad
Památník písemnictví na Moravě
Musilové – Alois a Robert 7.10.2010 – 2.1.2011
Listování + Co rok dal 2.12.2010 – 2.1.2011

Rakovník
Muzeum T. G. M. Rakovník
Bitva u Rakovníka 12.11.2010 – 2.1.2011
Grafika Václava Sokola – Vánoční čas 1.12.2010 – 9.1.2011
Galerie Samson – Cafeé
Vánoční výstava 7.12. – 30.12.2010

Rokycany
Muzeum Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech
Znovuobjevené poklady z muzejního depozitáře 25.9.2010 – 9.1.2011
Čas vánoční 9.12.2010 – 9.1.2011

Roudnice nad Labem
Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem
Pašijový cyklus z kostela Narození Panny Marie v Roudnici nad Labem 16.12.2010 – 6.2.2011
Mariana Alasseur – Říp 16.12.2010 – 6.2.2011
Podřipské muzeum
Vzácné druhy hub na Podřipsku II. říjen – prosinec 2010

Roztoky u Prahy
Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy
Brána do říše mrtvých 5.11.2010 – 31.3.2011
Skleněné Vánoce 27.11.2010 – 30.1.2011
55+ oděvní tvorba studentů a pedagogů VOŠON a SPŠO 10.12.2010 – březen 2011

Rožnov pod Radhoštěm
Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm
Krásná jizba 17.6.2010 – 28.2.2011
Živé muzeum 3.8. – 31.12.2010

Rýmařov
Městské muzeum Rýmařov
Staré hračky 1.12. – 31.12.2010

Sedlčany
Městské muzeum Sedlčany
Příbramské betlémy 23.11.2010 – 7.1.2011

Skuteč
Městské muzeum ve Skutči
České a moravské betlémy 30.11.2010 – 9.1.2011

Slavkov u Brna
Zámek Slavkov – Austerlitz
Pohlednice s napoleonskou tématikou 27.11.2010 – 31.5.2011

Sokolov
Muzeum Sokolov, p. o. Karlovarského kraje
Babiččiny Vánoce 10.11. – 31.12.2010
Slavné vily Karlovarského kraje 9.12.2010 – 28.2.2011

Stěbořice
Arboretum Nový Dvůr
Počátky lesnictví v USA 31.3. – 31.12.2010
Přírodní motivy v malbě a grafice 1.10.2010 – 31.1.2011

Strakonice
Muzeum středního Pootaví
Šumavské řezbářství 28.11. – 26.12.2010

Strážnice
Městské muzeum
Ten vánoční čas 12.12.2010 – 5.1.2011

Svitavy
Městské muzeum a galerie ve Svitavách
Josef Lada – Malíř a ilustrátor 28.11.2010 – 16.1.2011

Šlapanice
Muzeum ve Šlapanicích
Co by si děti přály... (nejen o Vánocích) 10.12.2010 – leden 2011

Šumperk
Vlastivědné muzeum v Šumperku, p. o.
Chléb náš vezdejší 15.10.2010 – 31.1.2011
Galerie mladých
Dobrou chuť do 19.12.2010
Galerie Šumperska
Vánoční příběh 10.11.2010 – 16.1.2011
Hollarova galerie
Betlémy srdcem – Keramické betlémy – Z tvorby Miloslavy Vašíčkové do 17.1.2011

Teplice
Regionální muzeum v Teplicích, p. o.
Pod značkou zkřížených mečů – Míšeňský porcelán 15.10.2010 – 9.1.2011
Knižní ilustrace 10.12.2010 – 30.1.2011
Jak vypadá Ježíšek? 10.12.2010 – 16.1.2011

Terezín
Památník Terezín
Malá pevnost
Radek a Zdeněk Květoňovi – Fotografie 16.9. – 31.12.2010
Terezinália 24.9.2010 – 28.2.2011
Muzeum ghetta
Denisa Abrhámová, Dalia Barkey, Ivana Grimmová, Yvonne Livay – Obrazy, kresby, grafika 7.10.2010 – 28.2.2011

Trutnov
Galerie města Trutnova
Jan Mlčoch – Akty 10.11. – 31.12.2010
Dalibor Chatrný – Slovem 1.12. – 31.12.2010

Třebíč
Muzeum Vysočiny Třebíč, p. o.
Třebíčské betlémy 6.12. – 30.12.2010

Kalendárium kulturních událostí

Třešť
Muzeum Vysočiny Jihlava, pobočka Třešť
Čaj – Jak ho správně připravit a konzumovat 25.11.2010 – 30.1.2011

Třinec
Muzeum Třineckých železáren, a.s. a města Třince
Betlémy Jarmily Haldové 7.12.2010 – 31.1.2011
Dřevěné kostely ve Slezsku 7.12.2010 – 30.1.2011
Milan Kohut 7.12.2010 – 30.1.2011

Turnov
Muzeum Českého ráje v Turnově, p. o.
Výstava betlémů listopad – prosinec 2010
Experimentální archeologie 7.10. – 30.12.2010

Týn nad Vltavou
Městské muzeum
Vůně Vánoc – Výstava perníků listopad – prosinec 2010
Výstava fotografií J. Luxemburk listopad – prosinec 2010

Uherské Hradiště
Slovácké muzeum v Uherském Hradišti, p. o.
Ach, ty ženy marnivé 21.10. – leden 2010
Folklorní šat. Z lásky k Mexiku 18.11.2010 – 2.1.2011
Galerie Slováckého muzea
Jaroslav Kolářek – Archeologie stroje 2.9. – 31.12.2010
Zima s Josefem Ladou 4.11.2010 – 16.1.2011

Uherský Brod
Muzeum Jana Amose Komenského
Kdo si chce hrát? – Tradiční a novodobá hračka 27.10.2010 – 24.4.2011
Dřevění herci od 3.12.2010

Úpice
Městské muzeum a galerie Julie W. Mezerové
Za vůní perníku 30.11.2010 – 10.1.2011

Ústí nad Orlicí
Městské muzeum v Ústí nad Orlicí
Když prababy byly dětmi 28.11.2010 – 30.1.2011
Vánoční ozdoby 28.11.2010 – 30.1.2011

Valašské Meziříčí
Muzeum regionu Valašsko ve Vsetíně – pobočka Valašské Meziříčí
Sklo – Ondřej Strnadel 14.10.2010 – 16.1.2011

Veselí nad Moravou
Městské muzeum Veselí nad Moravou
Dušan Zeman – Krajina jižní Moravy 16.12.2010 – 20.2.2011

Vodňany
Městské muzeum a galerie
101 let sboru dobrovolných hasičů na Pražáku 4.10. – 31.12.2010
Půjdem spolu do Betléma 28.11. – 31.12.2010
Galerie
Klub vodňanských výtvarníků 28.11. – 31.12.2010

Vojna u Příbrami – Lešetice
Památník Vojna u Příbrami
NATO: Svoboda i odpovědnost do 31.12.2010
Sochy Jiřího Sozanského do 31.12.2010

Volyně
Městské muzeum a kulturní centrum ve Volyni
Josef Bolf – Už tě neuvidím do 27.3.2011
Jan Pešťák – Pod Ždánovem 9.10.2010 – 20.3.2011
Vandroval jest soukeníček… 30.10.2010 – 10.4.2011
Do světla oděna 20.11.2010 – 15.4.2011

Vrchlabí
Krkonošské muzeum
Augustiniánský klášter
Na památku z Krkonoš od 9.11.2010
Fotolovy Rostislava Stacha 16.11.2010 – 6.1.2011
Čtyři historické domy
Vánoční výstava od 30.11.2010

Vsetín
Muzeum regionu Valašsko, p. o.
Budiž světlo! do 5.1.2011
Jiří Kuděla – Facebook do 10.1.2011

Vysoké nad Jizerou
Vlastivědné muzeum pro Vysoké nad Jizerou a okolí
150. výročí narození Karla Kramáře 28.10.– 26.12.2010

Vyškov
Muzeum Vyškovska
Ten vánoční čas do 23.1.2011
Arabia Felix – Jemen a ostrov Sokotra 15.1. – 28.2.2011
Krása kachlových kamen 16.2. – 30.4.2011

Zábřeh
Vlastivědné muzeum
O perníku 25.11.2010 – 8.1.2011
Petr Bilina – Obrazy 13.1.2011 – 23.3.2011

Zlín
Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, p. o.
Karel Machálek – Zlín 23.11.2010 – únor 2011
Grafický kabinet
Sklářské školy – Euroregion 30.11.2010 – únor 2011
Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, p. o.
Čas předvánoční a vánoční do 6.1.2011
Stromečku, rozsviť se 25.11.2010 – 2.1.2011

Znojmo
Jihomoravské muzeum ve Znojmě, p. o.
Mokřady Znojemska 17.11.2010 – 25.2.2011
Historické panenky, nábytek, kočárky (1890–1955) 1.12.2010 – únor 2011

Žacléř
Městské muzeum Žacléř
Prosper Piette – Otec Krkonoš 3.12.2010 – 31.3.2011

Žamberk
Městské muzeum Žamberk
Vánoční dobroty 4.12.– 19.12.2010

Železný Brod
Městské muzeum v Železném Brodě
Nastala nám koleda 1.12.2010 – 27.2.2011

Krásné prožití svátků vánočních a šťastný nový rok 2011!

Asociace muzeí a galerií ČR

Zkušenosti a dojmy ze situace z jiných muzeí? Hlavně je to o lidech.

Technické vybavení je sice drahé, ale ne až tak, aby si alespoň základní vybavení nemohla muzea střední velikosti dovolit. Určitě jsou nějaké možnosti spolupráce, např. v rámci krajů, občas lze dosáhnout na nějaký grant. Vzpomínám si na prezentaci jednoho šéfa informatiky krajského úřadu, který hovořil na konferenci o společném projektu bezpečného úložiště dat vzešlých z digitalizace. Část u nich zajišťuje krajský úřad, část krajská nemocnice, návazně oslovují paměťové instituce v kraji, aby se k projektu připojily… Digitalizaci lze řešit i jako službu poskytovanou externím subjektem (outsourcing), je ale potřeba důsledně zvážit všechna pro a proti a vše dobře spočítat. Cílem komerčních subjektů je primárně vytvářet zisk, externí spolupráce je tedy logicky dražší. To ale nemusí platit, pokud by instituce vlastní kapacity (personál, techniku) nevyužila naplno. Je to opravdu o tom vše zvážit a spočítat. Finance jsou otázkou priorit – každý šéf si musí stanovit, jak svůj rozpočet rozdělí, příp. obohatí.

Jak jsem řekl, technika a peníze se nějak řešit dají a myslím, že prostor na to v muzeích je. Daleko větší problém je ale na úrovni znalostí. Obecně se mi zdá (a to v žádném případě nemyslím nikoho konkrétního), že ve většině muzeí chybí znalosti a dovednosti potřebné pro realizaci digitalizačních projektů. Ti lidé obvykle nevědí jak na to, nemají zkušenosti, nemají dost možností, jak se to naučit. A klidně můžu mluvit jak o „pěšácích", na kterých by měla být samotná realizace, tak na manažerech, kteří by měli být i v této oblasti ideovými vůdci.

Jaké jsou plusy a mínusy digitalizace? Stojí zato se tímto nějak systematicky zabývat?

Odpovím stručně. Plusy: zpřístupnění informací, ke kterým je jinak obtížný přístup, ochrana originálů, možnost vyhledávání informací pro řadu účelů.

Mínus: stojí to nějaké peníze (provoz, technika, personál) a vytvářím si trvalý závazek, že se o vzniklá data budu muset starat. Pokud předmět (dokumenty, knihy, fotografie, …) uložím do vhodného prostředí, můžu je tam klidně nechat několik desítek let. O data se musím starat – kontrolovat, migrovat. Ale ty „plusy" mají rozhodně větší váhu, takže určitě digitalizovat.

Každá systematická činnost vyžaduje nějaká pravidla a postupy – standardy. Skenování, fotografování, převody audiovizuálních záznamů, péče o hardware, software, servery, repozitáře, převody dat, prezentace, atd. atd. Měl by toto pro (za) muzea v ČR někdo řešit plošně, stanovit standardy? Jinak řečeno – vidíte potřebu vlajkové lodi digitalizace v muzejnictví?

Řada standardů zahraniční provenience už existuje, nové bych určitě nevymýšlel. Centralizace digitalizace v muzejnictví není podle mého názoru vhodná, protože lokální specifika jsou příliš odlišná. Určitě by ale měla vzniknout síť metodických a vzdělávacích center rozptýlených po republice, kde by těm méně zkušeným poradili a pomohli s rozběhem toho či onoho.

Významné místo by mělo mít vzdělávání muzejníků – prvními vlaštovkami budiž semináře CITeMu včetně těch realizovaných v NTM, lektorské semináře organizované na Musaionfilmu v Muzeu J. A, Komenského v Uherském Brodě, nebo úspěšná Škola muzejní propedeutiky organizovaná AMG. Ptáte se, kdo by to měl být? Nejlépe ty velké (národní) organizace, příp. úzce specializované, které „to" nejlépe umí. Vzdělávací instituce by mohly být např. členy AIVD (Asociace institucí vzdělávání dospělých), čímž by se garantovaly určité standardy kvality. Motivací k účasti lidí z muzeí na tomto vzdělávání by mohl být např. nějaký certifikát pro muzeum, pokud bude zaměstnávat odborně školené pracovníky.

Inspiraci lze hledat např. u certifikačních školení Microsoftu, kdy firmy zaměstnávající lidi s certifikáty mají určité výhody.

Na půdě NTM se již realizovalo několik seminářů k digitálnímu fotografování a skenování – budete se tomu do budoucna věnovat systematicky? Jak by to mohlo probíhat? Bylo by to i o jiných činnostech spojených s digitalizací?

Když jsme se před několika měsíci domlouvali s CITeM na společném organizování seminářů, připravili jsme asi sedm témat. Kromě fotografování a digitalizace tam bylo právě video, dlouhodobá archivace dat, práce s informacemi v muzejnictví (jak na metadata, vytěžování dat, …) nebo využití multimédií v muzeích. Rádi bychom v tom pokračovali, ale je to hodně o personálních kapacitách (máme už čtyři roky zavřené muzeum a připravujeme nové expozice, čímž jsme všichni zahlceni) a taky trochu o penězích – zorganizovat seminář něco stojí a v našem rozpočtu peníze nazbyt nejsou.

Květnové semináře o fotografování a digitalizaci nám pomohl zajistit CITeM, bylo to vlastně celé v jejich režii, pod jejich hlavičkou. Další semináře jsou připravované na říjen v Brně, školit budou opět naši lektoři.

Velmi ožehavou otázkou s nástupem systematické digitalizace se stávají data a jejich vztah ke sbírce – tedy data jako předmět sbírky. Měly by se CD, DVD, pásky, harddisky, (s fotografiemi, videem, zvukem týkajícím se sbírky, nebo činnosti muzea) také evidovat jako sbírkové předměty? Ví se o jejich omezené životnosti a nutnosti migrace obsahu. Jaký je Váš názor?

Tak to v žádném případě, to je naprostý nonsens! Sbírkou jsou samotná data, resp. informace v nich obsažená. Nosiče dat splní svou úlohu a jsou nahrazeny novými (zmíněná migrace). Nosič dat je pro „digitální sbírkový předmět" pouze tím, co je pro reálný předmět depozitář nebo obalový materiál – úschovna. Někdo by mohl namítnout, proč neevidovat ve sbírkách CD/DVD s fotografiemi, když fotografie na papíře evidovány jsou. To je ale zásadní nepochopení podstaty digitálního záznamu. Z fotografie na papíře nikdy neudělám stoprocentní kopii, duplikát. Fotografie je tedy se svým nosičem svázána. Ovšem data mohu přesunout na jiný datový nosič, aniž by byl obsah jakkoli poznamenán. CD/DVD je pro digitální fotografii totéž, jako obálka nebo krabice pro fotografii. Jiná věc je, když v technickém muzeu mám pevný disk, kazetu nebo DVD jako sbírkový předmět demonstrující vývoj techniky.

Ohledně evidence datových nosičů jako sbírkových předmětů vidím příčinu současného stavu v tom, že platná legislativa zaspala dobu. Např. účetní si s tím poradit dokážou – rozlišují hmotný a nehmotný majetek, přičemž do toho nehmotného spadají autorská práva, software atd. V době boomu digitálních knihoven a archivů (viz Europeana atd.), kdy je v datových úložištích uloženo obrovské množství dat, jejichž pořízení lze ocenit na závratné sumy, je nutné s tímto novým typem sbírek počítat. Samozřejmě lze zaevidovat i nějaké to CD/DVD, ale pokud se nemýlím, nelze evidovat předměty na dobu určitou, o nichž vím, že jejich životnost je max. několik let. Po několika letech by bylo potřebné udělat standardní vyřazení s veškerou administrativou – poradní sbor pro sbírkotvornou činnost atd. A co pak? Data vypálím na nový nosič a budu mít nový přírůstek? Způsob nabytí – výzisk z vyřazeného sbírkového předmětu? Na nic takového zákon 122 asi nepamatuje…

NTM je z důvodů rozsáhlé rekonstrukce již několik let uzavřeno pro veřejnost. Až se opět návštěvníkům otevřou expozice, jaké inovace z hlediska digitálních médií zde mohou očekávat? A co bude v tomto směru NTM nabízet badatelům?

Národní technické muzeum spravuje množství dokumentačního materiálu archivní povahy, archiválií, knihovních jednotek i dvourozměrných sbírkových předmětů. Namátkou mohu jmenovat desítky tisíc historických fotografií včetně skleněných negativů, kinematografické filmy, firemní tisky, technické výkresy nebo plakáty v Archivu NTM, architektonické plány v Muzeu architektury a stavitelství (tzv. archivu architektury a stavitelství) nebo staré tisky a historické odborné časopisy v Knihovně NTM. To vše představuje nepřeberné množství informací, které chceme v postupně narůstající míře zpřístupnit veřejnosti v digitální podobě. V nových expozicích bude tak návštěvníkům k dispozici více než stovka informačních kiosků a audiovizuálních projekcí, kde se návštěvníci budou moci s tím obecně nejzajímavějším seznámit. Pro vážné zájemce – odborníky, studenty, badatele, budou k dispozici počítače ve studovně knihovny a v badatelně archivů, kde bude možné studovat veškerý digitalizovaný obsah včetně metadat. Data budou přístupná on-line z centrálního datového repozitáře, čímž zcela eliminujeme potřebu manipulovat např. s CD, DVD nebo staršími kazetami.

Jak vnímáte aktivity k „digitalizaci movitého kulturního dědictví" z EU – např. projekt Europeana? Vidíte v tom nějaký zásadní přínos pro veřejnost a pro muzea, potažmo pro NTM?

Europeana je, myslím, dobrý projekt, dobrá myšlenka. I když, pominu-li motivaci některých paměťových institucí ke zveřejnění digitalizovaných sbírek, nepřináší co do obsahu nic nového. Své digitalizované sbírky už na internetu zveřejnila řada institucí a další stále přibývají. Ve stále narůstajícím množství informací a informačních zdrojů dostupných na internetu je ale Europeana rozcestníkem, který vás nasměruje – nabízí vám jednotně strukturované informace, což mnohdy usnadňuje hledání toho, co právě potřebujete.

Setkal jsem se i s hlasy, že takový portál (a tím Europeana je, protože sama neschraňuje všechna data, jen na ně z velké části odkazuje) nemá smysl. Zkuste ale najít nějaké informace, když přesně nevíte, jak zadat dotaz, vyhledávací frázi do vyhledávače typu Google. Taková hledání vás připraví o spoustu času. Pro muzea samotná, potažmo pro NTM, nějaký dramatický přínos v Europeaně nevidím – jak už jsem řekl, svá data může muzeum zveřejnit i bez centrálního portálu. Smysl pro muzeum tkví v prezentaci vlastních sbírek a tím i sama sebe jako instituce širšímu okruhu lidí. Je to ovšem hlavně služba veřejnosti, kterou si veřejnost platí ve formě daní.

Vzhledem k tomu, že se nyní asi nedá moc počítat s nějakou zásadní podporou ze strany státního rozpočtu k problematice „digitalizace v muzejnictví", měla by existovat nějaká pracovní mezimuzejní skupina, která by řešila terminologii či např. vybudování sítě digitalizačních pracovišť v ČR, tedy muzeí, která by mohla pomáhat digitalizovat předměty i těm, co k této činnosti nemají své technické a personální možnosti?

Životaschopností sítě muzejních digitalizačních pracovišť, tedy takových, které by poskytovaly služby směrem ven, si nejsem příliš jist. Určitě by se měla budovat digitalizační pracoviště ve všech větších institucích, které množstvím svého materiálu vhodného k digitalizaci takové pracoviště dlouhodobě „uživí". Poskytovat služby ve větším měřítku dalším institucím není ale posláním muzeí – od toho je tady privátní komerční sféra. Současná úsporná opatření neznamenají jen omezení možností získat finanční podporu ze strany státního rozpočtu, týkají se i jednotlivých paměťových institucí, takže nevím, zda by příslušní ekonomové našli v muzejních rozpočtech peníze na aktivity směrem k dalším muzeím.

Smysl ovšem podle mého názoru má centralizace či koordinace metodické a vzdělávací činnosti, která by pomáhala muzejníkům budovat a provozovat digitalizační pracoviště na vlastní půdě, či zadávat konkrétní zakázky komerčním subjektům. Chcete-li tedy, pracovní skupina. Měla by to být parketa těch zkušenějších, tedy lidí ze zaběhnutých digitalizačních pracovišť větších muzeí. I to je ovšem práce navíc, tedy opět problém s financováním. Optimálně, kdyby se našla v rozpočtu MK ČR alespoň nějaká menší finanční částka, která by pokryla náklady na koordinační činnosti v této skupině – publikování metodických a vzdělávacích materiálů (klidně jen v elektronické podobě) a nezbytné náklady na organizaci vzdělávacích akcí, příp. cestovného. Pokud mohu hovořit za naše pracoviště – už jsme to v NTM projednávali a určitě bychom se rádi zúčastnili.

Za rozhovor děkuje Michal Janiš

představujeme

Archeopark Mikulčice – Kopčany

Areálů, které pamatují počátky naší státnosti a zároveň jsou usazeny v prostředí, kde na nás dýchne genius loci a okouzlí nás tak, že až uhranou a musíme se stále vracet, není mnoho. Zrovna tak není mnoho takových, které snesou srovnání v mezinárodním měřítku a můžeme je považovat za natolik jedinečné, aby mohly aspirovat na zápis do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

Na jižní Moravě nedaleko Hodonína jedno takové místo je – Slovanské hradiště v Mikulčicích. Leží v Dolnomoravském úvalu poblíž řeky Moravy na cca deseti hektarech luk a lužních lesů. Nezměrný význam této lokality odkryly rozsáhlé archeologické průzkumy, prováděné v Mikulčicích brněnským Archeologickým ústavem Akademie věd ČR od roku v1954. Areál byl v roce 1962 prohlášen za národní kulturní památku. Do roku 1970 byly postaveny oba výstavní pavilony s expozicemi a v roce 1987 byl tzv. Národní kulturní památník Mikulčice-Valy převeden do správy Muzea Hodonínska (dnes Masarykovo muzeum v Hodoníně), jehož současným zřizovatelem a zároveň majitelem většiny pozemků v areálu je Jihomoravský kraj.

Oproti roku 1963, kdy se Mikulčice dostaly do centra pozornosti v rámci oslav 1100. výročí příchodu byzantské mise do našich zemí, počátkem devadesátých let všeobecné veřejné povědomí o mikulčické lokalitě poněkud opadlo. Tehdy začaly probíhat pokusy o rehabilitaci památníku snahou o obměnu informačního systému, doplněním expozice v pavilonu chránícím základy I. a II. kostela nebo díky velkorysému sponzorskému daru novou instalací expozice v návštěvnickém centru v roce 1997.

Novou a velmi významnou motivaci pro vytvoření nových záměrů, které by měly této lokalitě dodat podobu, jakou si vzhledem ke svému významu zaslouží, znamenalo zpracování a následně i podání návrhu tzv. Archeoparku Mikulčice – Kopčany na zápis do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Společný česko-slovenský projekt mimo jiné využil objevu, že osídlení v nedalekých Kopčanech v prostoru kostela sv. Markéty Antiochijské patřilo k mikulčické aglomeraci. Návrh byl sice před závěrečným projednáváním v červenci 2009 stažen, ale předpokládáme, že bude obnoven a snad i pozitivně posouzen v roce 1150. výročí příchodu byzantské misie na Moravu.

V souvislosti s výše zmíněnou nominací bylo nutné analyzovat a následně zpracovat koncepci rehabilitace a rozvoje

lokality, která by byla přijatelná pro všechny zúčastněné, a přistoupit k její realizaci. Jedná se o dlouhodobý proces, jehož konec je zatím v nedohlednu, poněvadž jedinečnost lokality s sebou nese i řadu limitů vyplývající z ochrany autenticity kulturních hodnot archeologického naleziště, z ochrany přírody, vodních zdrojů, z hlediska lesního hospodářství a z hlediska nutnosti regulace návštěvního provozu. Návštěvnický provoz tedy musí být nastaven tak, aby respektoval výše zmíněné limity, ale zároveň je nutné vytvořit pro návštěvníky přátelské prostředí.

Slovanské hradiště v Mikulčicích, II. pavilon
Foto: PhDr. František Synek

V roce 2006 zpracoval kolektiv odborníků pod vedením doc. Ing. arch. Jany Gregorové, Ph.D. z Fakulty architektury v Bratislavě koncepční materiál s názvem „Archeologický park Mikulčice – Kopčany". Na něj posléze navázal (a některé závěry aktualizoval) jako součást dokumentace statku nazvaného „Památky Velké Moravy: Slovanské hradiště v Mikulčicích – kostel sv. Margity Antiochijské" Management Plan připravený k nominaci pro zápis na Seznam světového dědictví UNESCO Ing. arch. Věrou Kučovou z Národního památkového ústavu Praha. Management Plan je koncipován jako otevřený dokument, který má být periodicky aktualizován a doplňován, je pro českou a slovenskou stranu společný. Na základě priorit stanovených v obou základních materiálech jsou postupně zpracovávány dílčí projekty na obou stranách hranice.

Na relativně malé ploše Věstníku zřejmě nemá zcela smysl dopodrobna popisovat jejich obsah a líčit všechny souvislosti, takže se soustředím na aktivity Masarykova muzea v Hodoníně vycházející z obou dokumentů a z jeho možností. Stručně můžeme uvést, že areál do budoucna směřuje k tomu, aby parkovací plochy byly přemístěny mimo hranici plochy navrhované na zápis do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO, pavilony rekonstruovány na úroveň odpovídající návštěvnickým standardům, návštěvnické stezky přirozeně regulovaly pohyb návštěvníků a zároveň navazovaly na již existující turistické okruhy a odborně ošetřená zeleň umocňovala kvalitu okolní přírody.

Příprava některých projektů probíhala současně, ale prvním viditelným krokem a zároveň vlaštovkou signalizující změny, se stala nová expozice v pavilonu II s poněkud krkolomným názvem „Velkomoravské Mikulčice – druhý kostel a sakrální architektura knížecího hradu". Odstartoval ji příslib milionového daru ze soukromého sektoru. Shodou okolností byla tato expozice realizována v roce 45. výročí zbudování pavilonu nad základy I. a II. kostela. Autor Ing. akad. arch. Jan Konečný, CSc. ji svým pojetím výrazně odlišil od jiných archeologických expozic. Kombinací výtvarných prostředků vyvolávajících pocit posvátnosti místa a svátečnosti okamžiku s moderními audiovizuálními prostředky, které tuto atmosféru dotvářejí, zároveň informuje o mikulčickém hradišti. Expozice v roce 2008 získala hlavní cenu v kategorii muzejní výstava roku v Národní soutěži muzeí Gloria musaealis.

Zhruba ve stejné době připravovali Ing. Přemysl Krejčiřík, Ph.D., Ing. Kamila Krejčiříková, Ph.D. a kolektiv studii krajinářského řešení areálu a následně projekt vegetačních úprav. Kromě vlastnických vztahů museli brát v potaz několik stupňů ochrany v řešeném území:

–Natura 2000 – Evropsky významná lokalita Soutok-Podluží
– Přírodní park Mikulčický luh
–Přírodní rezervace Skařiny

Ochrana se týká lužních lesů se zbytky říčních ramen, lučních porostů, vzácných rostlin a hmyzu, ale také např. smíšených kolonií čápa bílého a volavek popelavých. Krejčiříkovi při bližším průzkumu terénu stav území popsali jako dlouhodobě člověkem utvářenou kulturní krajinu nivy řeky Moravy s cennými zbytky původního lužního lesa formovaného lesními průseky. Navrhli koncepční řešení spočívající v odstranění náletových dřevin a odhalení pohledů na valy,

ošetření solitérních stromů včetně jejich citlivého vyvětvení na podhledovou výšku, částečně i odstranění stromů, ale také dosazení stromů na zachované louky. Muzeum získalo na projekt regenerace zeleně v areálu Slovanského hradiště v Mikulčicích dotaci z operačního programu Životní prostředí a v současné době již vegetační úpravy areálu probíhají.

Muzeum dalo také zpracovat projekt na vyzdvižení kopií základů kostelů. V areálu jsou nad původními základy kostelů a paláce ploché kamenné reliéfy ve tvaru základů. Jejich vyzdvižením o cca 30 cm bude dosaženo plastičtějšího vzhledu, nejde však jen o prosté vyzdvižení. Kopie základů umístěné celoročně v terénu jsou někde přes veškerou údržbu natolik rozložené, že místy ztratily tvar. Současné kopie budou rozebrány, archeologové provedou záchranný výzkum, ošetří původní základy pod úrovní terénu, ty budou následně překryty geotextilií, opět zasypány, a poté znovu postaveny kopie základů, ale v nové výšce cca 30 cm. Práce musí probíhat po etapách, aby zkoumané kostely nezůstaly zbytečně odkryté, stavební firma přímo na činnost archeologů navazuje. Žádost o dotaci na tento projekt muzeum podávalo do operačního programu Přeshraniční spolupráce SR-ČR ve spolupráci s partnery, jimiž jsou Archeologický ústav AV ČR Brno na české straně, na slovenské straně obec Kopčany a římskokatolická farnost Kopčany. Slovenští partneři žádali dotaci na rekonstrukci kostela sv. Margity Antiochijské, jediného stojícího velkomoravského kostela. V současné době archeologové dokončují záchranný výzkum základů paláce, na slovenské straně rovněž probíhají práce na rekonstrukci kostela sv. Margity Antiochijské.

Jako velmi složitý problém se ukázalo řešení budov v areálu a provozních vztahů mezi nimi. Jihomoravský kraj vyhlásil v roce 2009 architektonickou soutěž, ze které nakonec vyšel vítězně návrh týmu manželů Veličkových. Výtvarně i funkčně nadprůměrný návrh autoři pojali jako Déja vu – pocit dříve prožitého, viděného, slyšeného. Autoři ve svém návrhu hodně pracují s cortenem (ocel s rezavou patinou) a se sklem. Rezavý povrch budov evokuje starobylost a zároveň jasně dává najevo, že není součástí velkomoravského dědictví. Důležitým prvkem je rozhledna nad návštěvnickým pavilonem, která návštěvníkovi umožní uvědomit si širší souvislosti v areálu pohledem shora.

Bohužel se ukázalo, že zpracovat kompletní návrh v požadované kvalitě včetně všech zákonných lhůt k podání žádosti o dotaci nebylo reálné. V současné době je hotov projekt a Jihomoravský kraj podává žádost do Regionálního operačního programu na zpracovanou část původního návrhu – řešení opláštění pavilonu nad I. a II. kostelem a přilehlých cest. Osud návrhu v dalších letech je plně v rukou Jihomoravského kraje. Mělo by být pokračováno rekonstrukcí návštěvnického centra s novou expozicí. Studii a námět nové expozice muzeum pořídilo z dotace MK ČR z programu na podporu památek UNESCO.

Na základě návrhu týmu manželů Veličkových byla zpracovaná i další žádost o dotaci z operačního programu Přeshraniční spolupráce SR-ČR z opatření na podporu zachování životního prostředí. Jde o reminiscenci bývalého koryta řeky prostřednictvím bylinných porostů. Slovenská strana přiložila jako partnerský projekt cestní síť a zeleň v okolí kostela sv. Margity Antiochijské. V současné době očekáváme smlouvu, práce na realizaci tohoto projektu by měly začít příští rok.

Pomyslným bonbónkem je projekt rekonstrukce velkomoravského mostu. V areálu Slovanského hradiště byly nalezeny pozůstatky tří mostů z dubových kůlů. V současné době je zpracována projektová dokumentace k mostu č. III (v blízkosti VI. kostela – proslavené dvouapsidové rotundy, tzv. „mickeymouse“) a studie mostu č. II. Žádost o dotaci na velkomoravský most č. III je směřována na příští rok. Tato lahůdka spočívá v experimentální stavbě kolového mostu před očima návštěvníků za použití původních technologií (stejné nástroje, buchar na zatloukání kůlů, žádné hřebíky, převoz koňmi atd.). Most by měl být v poměru 1:1 a pochůzný. Před započetím stavby samotné bude proveden záchranný archeologický výzkum a na základě jeho výsledků bude teprve dopracována realizační dokumentace.

Společným jmenovatelem všech výše popsaných projektů je snaha koncepčně rehabilitovat Slovanské hradiště v Mikulčicích a podpořit jeho nominaci společně s kostelem sv. Margity Antiochijské v Kopčanech v cestě k zápisu do Seznamu světového dědictví UNESCO. Jsme přesvědčeni o tom, že každý kvalitativní posun dopředu, je důležitým upozorněním pro hodnotitele a posléze pro získání jejich podpory.

Věříme, že tomu napomohou také různé formy propagace a doprovodných programů připravovaných pro každou hlavní návštěvní sezónu, která je v tomto památníku Velké Moravy v měsících duben až říjen. Patří k nim nejen cílená snaha o širokou spolupráci se školami nabídkou speciálních „programových balíčků“ nebo možnost dětí zapojit se do literární nebo výtvarné soutěže, ale také zajímavé programy pro širokou veřejnost a rodiče s dětmi.

Čeká nás ještě spousta práce, naplnění stanovené koncepce je otázkou celé generace, možná i delší. Co je však důležité, aby Archeopark Mikulčice-Kopčany sice pomalu, ale jistě, získával tu podobu, kterou si svým mimořádným významem zaslouží.

Irena Chovančíková

Mikulčice a archeologie

Mikulčice si lze bez archeologie jenom těžko představit. Bez terénního výzkumu bychom o lokalitě nevěděli téměř nic. Neznali bychom stáří, hmotnou kulturu ani historický význam tohoto našeho patrně nejznámějšího archeologického naleziště. Poznání slovanského hradiště v Mikulčicích je již více jak 55 let spojeno s působením brněnského Archeologického ústavu Akademie věd ČR.

Lokalitu v roce 1954 pro vědu i veřejnost objevil Josef Poulík, tehdejší ředitel brněnské pobočky Archeologického ústavu ČSAV. Hned v dalším roce byl zahájen rozsáhlý terénní výzkum, který trvá dodnes. Ve stejném roce bylo v areálu akropole založeno detašované archeologické pracoviště jako základna terénních výzkumů na lokalitě.

Terénní výzkum „paláce" na hradišti Valy u Mikulčic v roce 1958

Pro první etapu výzkumu hradiště v letech 1954–1990 byly příznačné velkoplošné terénní odkryvy, které zapsaly mikulčický výzkum mezi největší akce podobného charakteru v Evropě. Byla prozkoumána plocha téměř 5 ha, byly odkryty pozůstatky nejméně 10 kostelů a dalších zděných staveb, rozsáhlá a bohatá pohřebiště, dílny, brány, mosty i běžná domovní zástavba. Nálezový fond čítající statisíce předmětů vysoké vypovídací hodnoty a zahrnující početnou kolekci šperků a ozdobných předmětů špičkové umělecko-řemeslné kvality proslavil Mikulčice doma i v zahraničí. Odborná i laická veřejnost sledovala s napětím úžasné objevy; každá nová sezóna přinášela další překvapivé nálezy. K věhlasu Mikulčic a brněnského Archeologického ústavu přispěla významnou měrou také výstava „Velká Morava", jež obešla v 60. letech řadu evropských metropolí.

Zásadní změna v zaměření mikulčického pracoviště nastala po roce 1990, kdy byly přerušeny velkoplošné odkryvy, a hlavní pozornost se zaměřila na zpracování výsledků celé předchozí etapy výzkumů. Archeologická základna na „Valech" se transformovala v pracoviště teoretického výzkumu. Byly založeny nové publikační řady, byla zahájena tradice vědeckých konferencí k vybraným teoretickým problémům studia raného středověku – tzv. mikulčických mezinárodních kolokvií (ITM). Terénní výzkum se v této „nové etapě" omezil na záchranné a nejnutnější zjišťovací práce.

Za pomoci celé řady vědecko-výzkumných projektů byl postupně zpracováván rozsáhlý nálezový fond z lokality. V rámci největšího – „nivního" – projektu, zaměřeného na studium velkomoravských center ve středním Pomoraví v ekologických a hospodářských souvislostech, byla v Mikulčicích založena v roce 1996 dendrochronologická a paleoekologická laboratoř. Díky tomu se podařilo pro Mikulčice i pro další raně středověká centra v České republice získat první exaktní chronologická data. Široce pojatý interdisciplinární výzkum se v té době koncentroval na řešení celé škály tzv. sídelně-archeologických otázek. Součástí průběžného zpracování byla digitalizace terénní dokumentace a budování informačních systémů mikulčického výzkumu.

Novou kvalitu přinesly do výzkumu objevy na slovenské straně řeky Moravy po roce 1996. Osídlení na katastru slovenských Kopčan patřilo totiž v raném středověku k mikulčické sídelní aglomeraci. Objevy v prostoru dosud stojícího velkomoravského kostela sv. Markéty Antiochijské v Kopčanech počínaje rokem 2004 znamenaly nový podnět pro studium celé raně středověké aglomerace i pro mezinárodní česko-slovenskou vědeckou spolupráci.

S postupem času se archeologové v Mikulčicích začali stále více vracet do terénu. Ukázalo se totiž, že řešení otázek vyplývajících ze zpracování starých odkryvů i z teoretického bádání o Velké Moravě se neobejde bez nových, mo-

derně vedených terénních prací. Takto se začal v roce 2004 v Mikulčicích naplňovat dlouhodobý program „Pramenného zpracování a verifikace starých výzkumů". V rámci tohoto programu mělo být vyhodnocení každé vybrané plochy starého výzkumu doplněno novým detailním odkryvem v terénu. Tento program se naplňuje průběžně i dnes, i když byl dočasně negativně poznamenán tragickými událostmi roku 2007.

V září 2007 zničil požár hlavní budovu archeologického pracoviště. Archeologové ztratili střechu nad hlavou, vzala za své část depozitářů, archiv, pracovny, laboratoře, veškeré vybavení pro výzkum. Byly zničeny výsledky mnohaleté práce, zejména rozpracovaných výzkumů z poslední let. Přes tyto události, jenom ve ztížených podmínkách, však pokračoval výzkum dále. Byl obnoven provizorní chod pracoviště. Byly stanoveny nové priority výzkumu, zaměřené na řešení vybraných zásadních archeologických a historických otázek velkomoravských Mikulčic. Samozřejmě za pomoci nového terénního výzkumu.

Značná část pracovní kapacity pracoviště po požáru v roce 2007 je věnována obnově základny. Jde o znovuvybudování archivu, depozitáře i provozních budov. Protože Archeologický ústav nezískal povolení obnovit pracoviště ve stávající poloze na akropoli hradiště, tj. v jádrovém území NKP Slovanské hradiště v Mikulčicích, obrátil svou pozornost k nejbližšímu okolí hradiště. Podařilo se mu vykoupit pozemky v poloze bývalého ovčína na „Trapíkově", asi 1 km před hradištěm. V současné době probíhá příprava podkladů pro územní řízení na novou stavbu. Objekt má splňovat nároky na moderní badatelské pracoviště, zaměřené na špičkový interdisciplinární archeologický výzkum mikulčického hradiště a středoevropského raného středověku, zejména Velké Moravy. Má spojovat badatelskou část s provozním zázemím terénního výzkumu, studijním depozitářem pro nálezový fond z lokality a jejího nejbližšího zázemí, jakož i místem konání mezinárodních konferencí.

V místě stávajícího pracoviště na akropoli hradiště by měla v budoucnu zůstat jen malá předsunutá sezónní základna pro zajištění terénních prací na lokalitě. Celý areál pracoviště by se měl uvést do stavu před zahájením výzkumu v 50. letech minulého století. Tímto se archeologové hlásí ke kvalitní a důstojné prezentaci podle nejnovějších trendů a nejnáročnějších kritérií památkové péče. Lokalita takového mimořádného významu jako jsou Mikulčice, si to jistě zaslouží.

Popsané záměry archeologů jsou v souladu s novými dokumenty dotýkajícími památkové prezentace a management-plánu lokality: s architektonicko-urbanistickou studií „Archeologický park Kopčany-Mikulčice" (2006) a nominační dokumentací pro zápis „Památek Velké Moravy: Slovanského hradiště v Mikulčicích – Kostela sv. Margity Antiochijské v Kopčanech" na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO (2007). V obou dokumentech je mikulčické hradiště pojímáno jako „živá" archeologická lokalita, kde fundovaný archeologický výzkum představuje nedílnou součást ochrany a prezentace památky.

Lumír Poláček

rozhovor

Doyen české paleolitické archeologie Karel Valoch

V naprosté svěžesti – duševní i fyzické – oslavil letos v dubnu 90. narozeniny doc. PhDr. Karel Valoch, DrSc. Ale pouze svěžest na prahu desáté desítky jeho života není to, proč Karla Valocha obdivovat. Je to jeho odborný mezinárodní věhlas, pracovitost, skromnost, noblesa a také nadhled, který s sebou přinášejí právě zkušenosti a vědomosti. Pro Moravské zemské muzeum je velké štěstí, že celý svůj profesní život spojil právě s touto institucí. Bádá a objevuje zde nepřetržitě již 57 let. Doposud. Dnes jako vážený emeritní pracovník.

Jak jste se dostal k archeologii? Fascinovala Vás vždycky? Ovlivnil Vaše rozhodnutí některý z nestorů české archeologie?

To musím sáhnout hluboko do historie, to má hluboké rodinné kořeny. Můj švagr, manžel mé nevlastní sestry, byl Franz Čupik, což bylo poměrně známé jméno mezi amatérskými archeology té doby, proslul tím, že se soudil s Karlem Absolonem o pravost druhé věstonické venuše. Mimochodem Absolon se pak zasloužil o nucené vykoupení jeho sbírky, jež obsahovala velké kolekce vykopané v jeskyních. Jako malý pětiletý kluk jsem tedy doma měl v rukou nálezy pazourkových nástrojů a prý jsem i poznal některé typy. Přelomový den pro mě byl Silvestr roku 1935, kdy jsem se svým rovněž mnohem starším bratrem šel sbírat pazourky na pole. Hodily se mi zkušenosti z raného dětství a snadno jsem se naučil rozeznávat škrabadlo, rydlo a jiné nástroje, Od té doby jsem se začal věnovat sběru aktivně, od roku 1936 až do začátku války jsem za pomoci několika přátel shromáždil velkou sbírku z povrchových nalezišť i ze tří lokalit v Moravském krasu. Tato kolekce přešla posléze do majetku Moravského zemského muzea.

Projevila se tato rodinná zkušenost nějak negativně ve Vašem vztahu k profesorovi Karlu Absolonovi?

Ne, vůbec ne. V roce 1942 jsem nemohl sehnat článek, který napsal. Navštívil jsem ho a přijal mě velice vlídně. Věnoval mi všechny své publikace, které vydal o Dolních Věstonicích a další. Bylo to mé válečné čtení. V časopise Příroda, který vydával, jsem také publikoval své první zprávy. Chodil jsem k němu až do jeho smrti. Považuji ho za svého učitele, byl to on, od koho jsem se hodně naučil. Vlastně nebylo od koho jiného, byl to jediný paleolitik v 1. republice.

Jaké jsou Vaše největší objevy? Na co jste nejvíce ve své profesní kariéře hrdý?

Jeskyně Kůlna – tou musím začít. Výzkum probíhal v letech 1961–1976. Zde jsme objevili sled vrstev, který nemá ve střední Evropě obdoby. Tato lokalita se dá srovnat snad jen s významnými francouzskými nalezišti. Objevili jsme zde kosterní zbytky neandertálce, byl to teprve třetí objev na Moravě, velmi cenný. Dostal se do světové literatury o středním paleolitu. S datací nám tehdy pomohli američtí odborníci, kteří určili fyzikálními metodami stáří nálezů.

Dalším významným okamžikem pro mě byla léta 1969–1972, kdy jsem při stavbě panelárny a silnice v Brně – Bohunicích zachraňoval paleolitickou industrii. Zpočátku jsem pořádně nevěděl, o co jde. Na první pohled vypadaly nálezy velmi mladě. Nechal jsem datovat nalezené uhlíky a nevycházel z údivu, když přišla odpověď. Stáří přes 40 tisíc let. To bylo něco nádherného. Ve světové literatuře je tato industrie označována jako „bohunicien". Jde o jednu z mezinárodně uznávaných kultur přechodu mezi středním a mladým paleolitem.

Nálezy na Stránské skále souvisejí s prací profesora Musila v šedesátých letech. Jeho výzkum byl zaměřený na kosti staropleistocenních zvířat a při tom našel opracované kameny. Rozpoznal jsem, že se jedná o starobylé artefakty, jaké dosud na Moravě neznáme. V 90. letech jsem v tom místě prováděl nový výzkum a jeho výsledkem je solidní kolekce štípaných předmětů stáří asi 600 tisíc let. Jde opravdu o nejstarší opakovaně používané lidské sídliště ve střední Evropě, jež mezitím získalo mezinárodní věhlas. Odtud také pochází větší počet spálených kostí, potvrzujících existenci ohně, což patří mezi nejstarší doklady užívání ohně v Evropě.

Co Vás nejvíce na archeologii fascinovalo a doposud fascinuje?

Touha odkrýt existenci pradávných předků, jejich materiální kulturu, jak žili, v jakém prostředí, co dokázali, kam a jak posunuli lidský rod.

Na čem v současné době pracujete?

Ještě mám v paměti práci na výstavě „Nejstarší umění střední Evropy", která v jednom prostoru soustředila mimořádnou kolekci uměleckých předmětů, jejichž stáří se klade do období 40 až 10 tisíc let. Jsem rád, že tato výstava byla oceněna v Národní soutěži muzeí Gloria musaealis Cenou Českého výboru ICOM. Komunikace a výpůjčky od zahraničních muzeí ve středoevropském prostoru byly nesmírně složité.

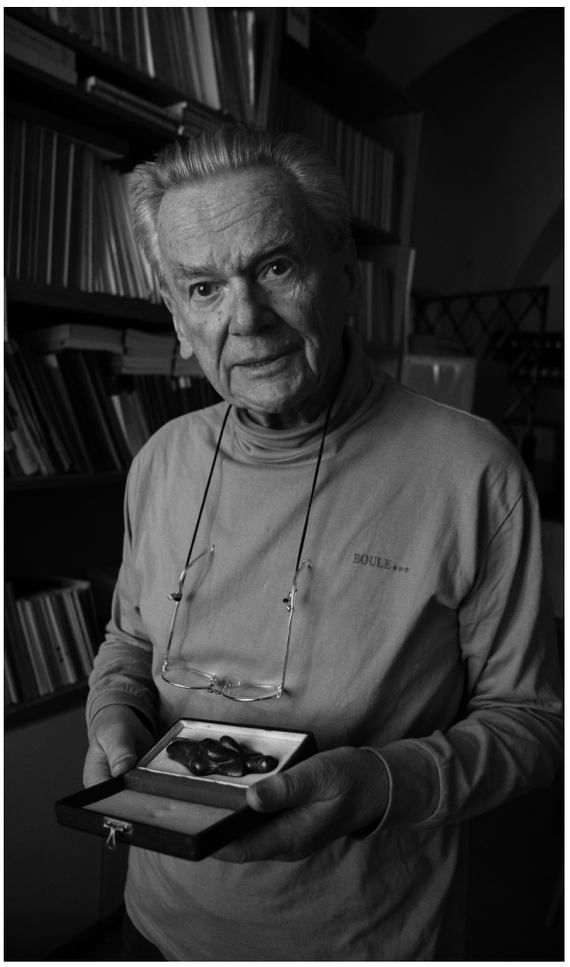

Doc. Valoch v depozitáři se soškou Věstonické venuše
Foto: Jan Cága, MZM

Výzkumná činnost Karla Valocha:
18 terénních výzkumů, z nichž výzkum jeskyně Kůlny probíhal 15 let. 1961–1976.
Další významné výzkumy:
Smolín – mezolitické sídliště, 1959–1960
Vedrovice V – sídliště z počátku mladého paleolitu, 1982–1983
Stránská skála I – staropaleolitické sídliště, 1996–1998
Bibliografie Karla Valocha:
370 odborný prací, z toho 6 monografií a 1 kniha ve Francii
Asi 60 populárních článků, zpráv a nekrologů
Několik set recenzí vědeckých knih.

Vloni jsem publikací o starých valounových nástrojích z nalezišť v Mušově dokončil práci na grantu MK. Teď už mi, myslím si, nikdo žádný vlastní grant nedá, budu tedy rád, když mě mladí kolegové z MZM přizvou ke svým výzkumům. Můj zájem o nové objevy mne neopustil, vždycky pociťuji stejné vzrušení. O to bych ještě v životě nechtěl přijít.

V současnosti také dokončuji publikaci o nálezech v jeskyni Kůlna. Zatím tato kniha vyšla pouze v němčině, nyní pracuji na její české verzi, která bude doplněná o nové objevy a nové souvislosti.

S kým ze světových archeologů nejraději diskutujete? Koho si nejvíce vážíte?

To je těžké. Budu muset už hovořit v minulém čase, protože řada mých kolegů již není na tomto světě. Byl to prof. André Leroi-Gourhan z pařížské Sorbonny. Velice se zajímal o objevy v Kůlně, byl to velice vážený prehistorik světového jména. Vždycky jsme si výborně rozuměli. François Bordes z Bordeaux byl mladý jako já, ale odešel příliš brzy. Spolu jsme publikovali článek v pařížské l´Anthropologie o počátcích mladého paleolitu. Musím zmínit i dva ruské vědce – profesora Otu Nikolajeviče Badera – to byl noblesní člověk, vykopal bohatý mladopaleolitický pohřeb v Sungiru. To byl velký objev. Vážil jsem si i Alexandra Nikolajeviče Rogačova, který předběhl sovětskou oficiální vědu, překonal ideologické hranice a dostal se ve svém myšlení o kus dál, než jeho kolegové.

V USA byl velký antropolog Milford Wolpoff. Toho jsem poznal, když jezdil do MZM za prof. Jelínkem. Měl speciální vývojovou teorii o vývoji člověka, mimořádně zajímavý člověk a vědec.

Váš archeologický sen? Splněný, nesplněný?

Splněný sen? Že jsem celý život mohl dělat archeologii. Být u toho. Že mohu již 57 let přijít každé ráno do Ústavu Anthropos MZM, hrát si s pazourky, které naši předkové drželi v ruce před statisíci lety. Na střední škole, ve 2. ročníku, jsme měli napsat, čím bychom chtěli v životě být. Napsal jsem, že bych si přál pracovat v muzeu. Tehdy to bylo stejně nepravděpodobné, jako kdybych napsal, že chci být prezidentem. Vezměte si, že v celém muzeu v té době pracovalo jen několik desítek lidí a prof. Absolon byl jediným odborníkem na prehistorii.

A nesplněný sen? Ten už se mi asi nesplní – nalézt kostru člověka z přechodu mezi středním a mladým paleolitem. Po tom touží i mí nástupci z mladé muzejní generace. Bohužel tihle naši předkové žili pouze v otevřených lokalitách, jejich ostatky byly uloženy ve spraši proměněné na půdu a půdotvorný proces ničí velice spolehlivě všechny organické látky, tedy i kosti. Ani zvířecí kosti z tohoto období nejsou – v jedné lokalitě jsem našel pouze jeden mamutí a tři koňské zuby. V té době se lidé v jeskyních zřejmě nezdržovali, nikdo neví proč.

A Váš recept na dlouhověkost?

Ani nevím. Rád pracuji. Rád přemýšlím. Rád chodím na dlouhé výlety do přírody, obhlížím další možná naleziště. A nad spoustou problémů mám přece jenom už nadhled. Nestojí za to zabývat se malichernostmi.

Za rozhovor děkuje Eva Pánková

personálie

Zemřel PhDr. Jaroslav Štika, CSc.
emeritní ředitel Valašského muzea v přírodě

Dne 28. září 2010 v ranních hodinách zemřel PhDr. Jaroslav Štika, CSc., emeritní ředitel Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm v letech 1972–1999.

Jaroslav Štika se narodil 1. dubna 1931 v Rožnově pod Radhoštěm. Po maturitě v roce 1950 na reálném gymnáziu ve Valašském Meziříčí studoval nejprve český jazyk, dějepis a hudební výchovu na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. V letech 1951–1955 absolvoval vysokoškolská studia etnografie a historie na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Brně u univ. profesora Antonína Václavíka. Během vysokoškolského studia se oženil s Evou Koláčkovou. Manželům Štikovým se v roce 1953 narodil syn Jan a v roce 1958 dcera Eva. Dr. Štika v roce 1955 krátce působil jako správce Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. Jako vědecký pracovník Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV (1956–1971) obhájil v roce 1962 u univ. profesora Josefa Macůrka kandidátskou práci „Karpatské salašnictví na východní Moravě".

Byl autorem mnoha odborných studií a publikací. Svá systematická bádání o valašském salašnickém hospodaření uplatnil nejen jako předseda Subkomise pro studium pastevectví v rámci Mezinárodní komise pro studium lidové kultury v karpatské a balkánské oblasti, ale zejména jako ředitel Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, kam se vrátil 1. ledna 1972. Pod jeho vedením se pokračovalo ve výstavbě Valašské dědiny a vyrostl i nový areál muzea – Mlýnská dolina. Svou muzejní erudici zúročil jako

viceprezident Svazu evropských muzeí v přírodě a člen Národního výboru ICOM.

Se svými spolupracovníky se podílel na vymezení sběrné oblasti Valašského muzea, kterou rozšířil o etnografické regiony Těšínsko a Kopanice. Své poznatky na tomto poli publikoval v monografii „Etnografický region Moravské Valašsko" v roce 1973. Jeho badatelskou láskou zůstala po dlouhá léta lidová strava jeho rodného regionu, s níž se mohli čtenáři seznámit poprvé v roce 1980.

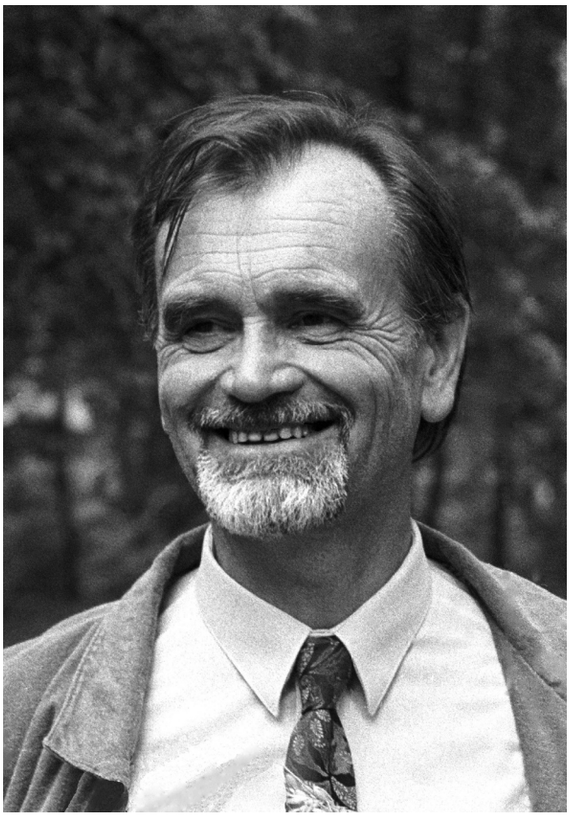

V duchu zakladatelů muzea bratří Jaroňků rozvíjel koncepci tzv. živého muzea. Programovou skladbu muzea obohatil o množství nových národopisných a folklorních pořadů. Práce s folklorními soubory se stala jeho „amatérským koníčkem, na kterého si vždy rád vyskočil". V roce 1972 založil a po dlouhá léta vedl pěvecký sbor Polajka. Jako ředitel Mezinárodního folklorního festivalu Rožnovské slavnosti otevřel muzeum nejen souborům z blízkého zahraničí, ale po roce 1989 také krajanským spolkům. Spolupodílel se na přípravě mnoha dalších mezinárodních folklorních festivalů – MFF Strážnice, Slezské dny Dolní Lomná aj. Respekt a uznání získal jako autor televizních a rozhlasových pořadů, popularizujících lidovou kulturu, jako prezident Národní sekce IOV a čestný člen České národní sekce CIOFF.

Po odchodu do důchodu v dubnu 1999 aktivně pokračoval ve spolupráci s Valašským muzeem na poli Mezinárodního folklorního festivalu Rožnovské slavnosti, jako organizátor a účastník konferencí, předseda Valašského muzejního a národopisného spolku a člen Vědecké a Redakční rady Valašského muzea v přírodě. V odborné činnosti se autorsky i editorsky podílel na pětidílné publikaci „Těšínsko". Celoživotní výzkum karpatského salašnictví završil vydáním monografie „Valaši a Valašsko", která se během krátké doby dočkala dvou vydání.

Za celoživotní přínos rozvoji tradiční lidové kultury a folkloru obdržel čestné členství v České národopisné společnosti a v roce 2004 mu byla udělena Cena ministra kultury ČR. Výrazem ocenění jeho životního díla pro kulturní a společenský rozvoj regionu je udělení čestného uznání Rady Zlínského kraje. V roce 2009 se stal Rytířem Rumunské republiky.

Panu doktoru Štikovi se svým životním dílem vzácně podařilo sladit badatelské a profesní působení s nevšední lidskostí, pracovitostí a skromností, přinášející nadhled, a láskou k rodnému kraji.

Pracovníci Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm

koho to napadlo

Úcta k půdě
aneb Na počátku bylo setkání s maďarskými etnografy

Velké širé rodné lány
jak jste krásny na vše strany,
od souvratě ku souvrati
jak vás dnes to slunko zlatí!

„Co to tady pěstujete na těch polích?" ptali se mě maďarští muzejní kolegové hned poté, co projeli asi 20 km našeho regionu.

„No přece elektřinu."

„A proč?"

„No proto, aby ji stát mohl vykupovat za 13 Kč, když ta z jiných elektráren se dá vyrobit za čtvrtinovou hodnotu."

„A komu se to vyplatí?"

„No přece těm, kteří tu elektřinu na polích vyrábějí."

„Nerozumíme," kroutili hlavou Maďaři.

‚Jsi Maďar nebo Taliján?' říkalo se kdysi na Slovácku těm, kteří něco nechápali. A určitě proto ani neumí vymyslet

byznys s fotovoltaikou a též tam budou postrádat tak osvícené poslance, jaké máme my. Anebo nejsou tak zkorumpovaní?

Ale byť to byli etnografové z Maďarska, na kultu půdy jsme se shodli. Na tom, že když zjara vyjel hospodář poprvé na pole, tak svou půdu přežehnal, protože zrno v klas nevyroste na solárním panelu a utišení hladu vždy bylo a vždy bude primární potřebou člověka. A já jim vyprávěl, jak můj tchán nikdy nerozuměl těm, kteří prodali pole, aby si koupili auto, protože auto za 10 let zreziví a půda je věčná. A etnograf Gábor mi zase vyprávěl, že jeho děd i s babičkou, když jim dozrávalo obilí, se chodili na pole za úrodu modlit a možná i milovat.

A pak jsme vzpomněli, že Holanďané si půdu centimetr po centimetru dobývají z moře a my ji po stovkách hektarů za nicotný peníz prodáváme spekulantům a podvodníkům, za kterými často stojí jinokrajní majitelé, a že za chvíli se budou muset měnit slova české hymny na „země česká, nájem můj".

Ale jak je možné půdu uctívat, milovat a chránit, když ji už dávno nevlastní rolník, nýbrž byznysmen? A ten, místo aby na ní stavěl nanejvýš tak smírčí kříže a boží muka, u kterých by se měl modlit za odpuštění svého barbarství, ji zabetonovává, na nejlepší půdě staví průmyslové zóny a supermarkety, které by mohly vyrůstat i na opuštěných továrních dvorech a půdě jalové, čím dál bezohledněji ukrajuje z její konečnosti a rouhá se tak vůči božímu daru. Kdo nevěří v půdu jako v boží dílo, které by měly ctít i státní zákony, tak ať věří alespoň selské pravdě, že jeden jediný centimetr ornice se tvoří sto let. A do hořkosti z beznaděje nám sekretářka přináší kozí sýr od koz své potenciální tchýně a přitakává: „Ani kozy už sa za chvílu nebudú mět na čem pást".

Chce to jít s Maďary na pivo. Ale ani tam se nedá před problémem utéct.

„Josef Václav Sládek by zaplakal. Už je to tu jak v Anglii, všecko je zatarasené plotem, aj chodníček, po kerém sem chodil za galánkama. Najrači bysem jim to rozstrílal gumikvérem," soptí Jarin, kterému zamilovaný remízek zaminovali fotovoltaickými články.

„To by sis nepomohél, ty z....i to majú pojištěné, šlo by to zas z našich daní," krotí ho Franta.

„Co chceš, iniciativně plníme projekty éú," přidává se Luboš.

„Ano, rajčáky ze Španělska sa nedajú žrat, erteple ze supermarketu sú scvrkklé jak řit stoleté babičky, cukr nesladí a česnekem z Číny pokazíš zabijačku," rozčiluje se Jarin a jedním dechem přidává: „Morava je od kvetoucí řepky žlutá jak horňácký fěrtoch, cukrovku už nepěstujú ani ve skanzenu ve Strážnici, kdyby Hrňa s Hrdým nedělali v Buchlovicách česnekový festival, nikdo by nevěděl, že sa pěstoval aj v Dolním Němčí. Suchú Lozu obklíčil Ital zákrskama, že tam ani zajíc nepreběhne, jablka z Bílých Karpat vozí kdesi za Pyreneje, a to tam majú Gazdíka, který dojednává vládu. Kurňa, to by ňa zajímalo, kde ten Bissolo platí daně. A kamiony jezdí hore dolu. Podla mňa měli dať na vlajku éú místo hvězdiček kamióny. A na tú našu fotovoltaický článek. Ervéhápé byla vedla éú brnkačka."

Když jsem na Dušičky procházel mařatickým hřbitovem, viděl jsem tam několik hrobů k nájmu. Že bych si jeden koupil, abych aspoň kousek půdy vlastnil? Jenom aby už ho nepronajímal třeba Gabriele Bissolo.

Každopádně však v případě velkých širých rodných lánů bude třeba opravit klasika.

A jak slunce vás tak zhřívá,
ten kdo vás má, štěstím zpívá,
v šíř i v dál, vy voltolány,
buďte vy nám požehnány!

Pavel Popelka

pozvánky na výstavy

Karel Absolon – fotografie
Moravské zemské muzeum
Pavilon Anthropos
3. červen 2010 – 13. březen 2011

V letošním roce si připomínáme 50 let od úmrtí legendy meziválečných objevů tajemného podzemí Moravského krasu a výzkumu „diluviálních" lovců mamutů Karla Absolona (16. června 1877 – 6. října 1960). O životě a působení této výjimečné osobnosti na poli archeologie, speleologie, zoologie, muzeologie i o jeho přímo průkopnické snaze při vytváření velkolepého mediálního obrazu těchto vědních oborů, který je v dnešní době považován za zvláště důležitý, byla napsána celá řada prací a vzpomínek. Velkým úkolem však neustále zůstává systematické zpracování Absolonovy pozůstalosti, uložené v Ústavu Anthropos Moravského zemského muzea.

Mimo tisíce dopisů, knihovny a dalších materiálů soubor obsahuje na 11.400 kusů skleněných pozitivů a negativů, zachycujících různá témata (Moravský kras; Dinárský kras 1904–1922; studijní cesty po Evropě 1925–1938 – Francie, Švýcarsko, Rakousko a Německo; Afrika; Morava – paleo-

lit atd.). Najdeme mezi nimi záběry nesmírně hodnotné pro studium dějin speleologie, archeologie a dalších vědních oborů. S tímto vědomím jsme v roce 2007 přistoupili k náročné digitalizaci téměř 8.000 skleněných pozitivů a negativů z uvedené pozůstalosti, kterou má ve správě Moravské zemské muzeum. Tento cíl bylo možné realizovat jen díky podpoře Ministerstva kultury ČR v rámci projektu VaVaI „DE07P04OMG021 – Evidence, digitalizace, odborné zpracování a prezentace souboru fotografických pozitivů a skleněných negativů z pozůstalosti prof. Karla Absolona, uložených ve sbírkách MZM v Brně (2007–2010, MK0/DE)". Jedním ze závěrečných výstupů našich snah je i výstava „Karel Absolon – fotografie", realizovaná v prostorách Pavilonu Anthropos MZM, publikace výběru fotografií, které reprezentují tři oblasti velkolepě pojaté Absolonovy prospekce Moravského krasu, Dinárského krasu a archeologicko-speleologické cesty do krasu francouzského a v neposlední řadě vydání všech digitalizovaných fotografií na DVD formou interaktivního průvodce. Vystavené a publikované fotografie tak zachycují svět archeologické či speleologické vědy, stejně jako poezii přírody a kulturní krajiny meziválečné Evropy.

Na výstavě má návštěvník možnost zhlédnout na 130 vybraných snímků tištěných na formát 30 x 30 cm a řadu fotografií velkoformátových. Instalace je dále doplněna dobovými dokumenty z Absolonových cest i Absolonovými fotografickými přístroji, mezi nimiž zaujme zejména rozměrný velkoformátový aparát na desky 50 x 60 cm, zapůjčený z Technického muzea v Brně, který Absolon používal při prospekci Moravského krasu.

Pohled do výstavy „Karel Absolon – fotografie"
těsně po povodni 13. června 2010

K výstavě Moravské zemské muzeum vydalo katalog „Karel Absolon – fotografie z evropských jeskyní a krasů", v němž jsou všechny vystavené fotografie publikovány. K bližšímu zařazení do širšího historického kontextu digitalizované sbírky slouží dvě připojené studie. Zhodnocení a zařazení Absolonových fotografií mezi další autory rodícího se fenoménu vědecké fotografie na přelomu devatenáctého a v první polovině dvacátého století z pohledu dějin fotografie přinesla Petra Trnková z Moravské galerie v Brně. Bližšímu časovému zařazení jinak nedatovaných snímků se věnuje studie Petra Kostrhuna, Martina Olivy a Josefa Moravce mapující Absolonovy zahraniční cesty a mezinárodní kontakty, kterým prozatím systematicky nebyla věnována pozornost, a při nichž vznikla většina dochovaných fotografií. Poprvé se tak podařilo detailně zmapovat Absolonovy výzkumné cesty na Balkán v letech 1908–1922 a nastínit harmonogram studijních expedic po západní Evropě a severní Africe až do roku 1938.

Výstavu původně slavnostně zahájenou 3. června 2010 však záhy postihla živelná pohroma v podobě záplavy, která v letních měsících opakovaně (13. června a 23. července 2010) značně znepříjemnila chod Pavilonu Anthropos.

První potápěčské pokusy na dně Macochy r. 1921. Zleva Vl. Brandstätter, potapěč E. Buršík, K. Absolon, T. K. Divíšek.

Nedaleká rozvodněná vodoteč zaplavila veškeré technické zázemí budovy (aranžovna, sklady, kotelna, výtahy) a suterénní výstavní sál, v němž byly Absolonovy fotografie instalovány. Velkým štěstím bylo, že vodou nebyly poškozeny žádné sbírkové předměty. Jiná situace však nastala při sčítání škod na majetku – téměř třímilionová škoda byla způsobena na vzduchotechnice budovy (klimatizace, topení), další výrazné škody vznikly mj. i na výstavním mobiliáři, který bylo nutné zcela nahradit novým. Vedle pojistky bylo možné celou situaci zvládnout jen díky podpoře Ministerstva kultury ČR, které díky uvolnění specielní dotace umožnilo nepřerušit chod Pavilonu Anthropos a okamžitě začít z obnovou poškozených zařízení. Škody byly postupně odstraňovány do října 2010 a také výstava „Karel Absolon – fotografie" tak mohla být reinstalována a 19. října znovu otevřena pro veřejnost. Součástí obnovy budovy je i celá řada opatření, které do příště jednoznačně předejdou opakování podobné katastrofy (stavební úpravy v okolí budovy, vybudování protipovodňového valu, úprava koryta rozvodňujícího se potoka). Výstava „Karel Absolon – fotografie" bude v Pavilonu Anthropos přístupná do 13. března 2010. Její repríza v první polovině roku 2011 je připravována pro Muzeum Boskovicka.

Petr Kostrhun

Foto na obálce: Telefonická komunikace při potápěčském průzkumu v Punkevních jeskyních

Poklady Moravy

Příběh jedné historické země

Nová budova Národního muzea

21. září 2010 – 6. července 2011

Exkluzivní výstava Moravského zemského muzea odkrývá prostřednictvím jedinečných originálů milion let dlouhou cestu země ke svobodě, vzdělanosti a víře.

Jedinečná expozice přibližuje život na Moravě od pravěku (sbírkové předměty stáří až 800.000 let), přes středověk až po novověké dějiny. Řada exponátů je vystavena vůbec poprvé nebo po velmi dlouhé době. Symbolem výstavy je tajemná soška šamana, jehož stáří se datuje přibližně do stejného období jako Věstonická Venuše, tedy asi 25.000 let. Zobrazení muže z tohoto období jsou velmi vzácná, takřka ojedinělá.

S obdobným záměrem byly pro výstavu vybírány i ostatní předměty. Návštěvník tak bude moci obdivovat řadu ojedinělých sbírkových předmětů z doby paleolitu (garant doc. PhDr. Karel Valoch, DrCs.) odkazujících na první návštěvu člověka pravděpodobně typu Homo heidelbergensis na území historické Moravy asi před jedním milionem let, osídlování území Moravy neandertálci (především nálezy z jeskyně Kůlna), kulturu lovců mamutů (nález hrobu šamana a soška mamuta z Předmostí), a další. Expozici paleolitu doplňují originály obrazů Zdeňka Buriana.

Neolit (garant PhDr. Alena Humpolová) představuje kulturu s lineární keramikou, vystavena je mimo jiné zcela jedinečná střelická váza a především unikátní soubor „venuší", který takto pohromadě již pravděpodobně nebude možné spatřit.

Doba bronzová (garant PhDr. Milan Salaš, DrSc.) nabízí především mimořádnou bronzovou stylizovanou plastiku koně, která byla nalezena v roce 1885 v jednom z hrobů na pohřebišti v Brně – Obřanech a naprosto unikátní artefakt v českých zemích – bronzovou náholenici jako součást ochranné zbroje bojovníka.

Z doby laténské, římské a stěhování národů (garant PhDr. Jana Čižmářová) se může Morava pyšnit mimořádnými nálezy. V expozici jsou umístěny předměty z keltského pohřebiště na Moravě, z knížecího hrobu v Mušově a hrobu „zlatého" velmože z Blučiny „Cezavy".

Období Velké Moravy (garant Doc. PhDr. Luděk Galuška, CSc.) zastupuje Veligrad – hlavní město Velké Moravy. Výstava kromě velkoplošných trojrozměrných modelů nabízí i předměty nejstarších Slovanů, doklady prvního opevněného sídliště, nálezy z hrobů knížat a velmožů, představuje ženy z nejmocnějších, řemeslníky, kupce, bojovníky a také architekturu Veligradu. Významným artefaktem jsou také

doklady křesťanství na Moravě, ve výstavě je mj. i unikátní křížek s řeckým nápisem z Uherských Sadů.

Ve středověku (garant PhDr. Zdena Měchurová CSc., Mgr. Dagmar Grossmannová) osloví návštěvníka moravské mincovnictví, architektura a další specifika, jako např. husitství na Moravě, zvláštní pozornost je věnována i „kleopatře českého středověku" královně vdově Elišce Rejčce. Prostor dostává výzkum středověkých vesnic. Systematické studium zaniklých středověkých vsí je specifikem MZM.

Loutka muže pozůstávající ze tří částí – Soška, vyřezaná z mamutoviny, tvořila součást hrobové výbavy muže, pravděpodobně šamana tehdejší společnosti. Představuje zcela unikátní předmět v evropském paleolitickém umění. Naleziště: Brno, křižovatka ulic Francouzská a Přadlácká, při výkopu kanáluv roce 1891

Novověk (hlavním garantem je Mgr. Jiří Mitáček, Ph.D.) si všímá Moravy religiózní, osvícenské a kulturní s nastíněním odkazu Moravy národnímu kulturnímu dědictví. Mezi nejvzácnější exponáty patří např. Bible kralická a také literky z tajné tiskárny Jednoty bratrské. Doba osvícenství připomíná založení Moravského – tehdy Františkova – muzea v roce 1817, významné osobnosti muzea, jako byl zakladatel moderní genetiky J. G. Mendel. Pro zajímavost – MZM je jedinou dodnes kontinuálně fungující odbornou a vědeckou institucí na světě, na jejímž rozvoji a badatelském programu se aktivně podílel právě tento světově proslulý vědec.

Novověká expozice zdůrazňuje také hodnoty literatury, hudby a divadla na Moravě, a to především v 19. a 20. století. Zaskví se takové unikáty, jako rukopisy bratří Mrštíků, Otokara Březiny, Jakuba Demla, Ludvíka Kundery, Oldřicha Mikuláška ad. V hudebním odkazu pak především originály partitur Leoše Janáčka. Divadelní expozice kromě fenoménu loutkového divadla na Moravě ohromí i unikátním originálem opony J. V. Kautského, která ještě nebyla vystavena.

Součástí expozice je i prezentace jednotlivých moravských krajů.

Není třeba objet celou Moravu k poznání její historie. Moravské zemské muzeum představuje ty nejzajímavější muzejní exponáty na jednom místě v ojedinělé a neopakovatelné expozici.

Více na http://www.pokladymoravy.cz, http://www.mzm.cz.

Eva Pánková

publikace

Pět let školy muzejní propedeutiky

V letních měsících tohoto roku byla do členských muzeí AMG distribuována publikace Pět let Školy muzejní propedeutiky s podtitulem Sborník absolventských prací žáků Školy muzejní propedeutiky AMG 2002–2007, ročník I–V. Tento ediční počin neotřelým a podnětným způsobem shrnuje historii prvních pěti let fungování vzdělávání muzejních profesionálů, jež organizuje Asociace muzeí a galerií ČR ve spolupráci s Ministerstvem kultury ČR. Bylo jistě možné připomenout si toto výročí sborníkem prací, které by mapovaly začátek, teoreticky se zamýšlely nad přínosy či nedostatky tohoto vzdělávání, případně byly vyznáním „otců zakladatelů", pedagogů či absolventů. Místo toho nás předkládaná publikace po velmi krátkém shrnujícím úvodním slově PhDr. Františka Šebka, jenž stál u zrodu Školy a je dones jedním z pedagogů a jejím vedoucím, seznamuje přímo s výsledky vzdělávání. Obsahem sborníku je 17 vybraných absolventských prací. Jak je řečeno v úvodu,

vybíráno bylo z prací, které byly v závěrečném hodnocení klasifikovány výbornou a hodnotiteli doporučeny k publikování. Zohledněna však byla i další kritéria. Autoři příspěvků nám předkládají stati věnované historii i současnosti muzeí v Králíkách, Rakovníce, Vodňanech, Hradci Králové, Velvarech, Kutné Hoře i na Broumovsku. Do této skupiny historických prací patří i příspěvek o historických proměnách Památníku národního písemnictví či o sbírkách architektury a pozemního stavitelství Národního technického muzea, stejně jako práce věnovaná přínosu plzeňského Ladislava Lábka k dějinám aplikované muzeologie. Další skupina prací je věnována problematice práce muzea s návštěvníky a doprovodným programům k výstavám a expozicím. Seznamuje nás se zkušenostmi Textilního muzea TIBA v České Skalici se známým programem „Brána muzea otevřená". Předkládaná práce také podrobněji představuje jeden z realizovaných projektů. Práci s dětským návštěvníkem se věnuje rovněž příspěvek Muzeum hrou z Muzea Jana Amose Komenského v Uherském Brodě. Jakousi směsí popisu již realizovaných aktivit ve spojení s plánovanými či uvažovanými aktivitami zaměřenými na mládež je příspěvek Muzea hlavního města Prahy. Z poněkud jiného úhlu se problematikou muzejních programů zabývá příspěvek muzea v Jílovém u Prahy, jenž je zaměřen na pravidelná setkání dráteníků, na jejich význam pro zachování tradic řemeslné výroby, pro sbírkotvornou činnost i pro návštěvnost muzea. Příspěvek z Technického muzea v Brně je věnován teoretickým východiskům i praktickým zkušenostem s průzkumem návštěvnosti. Důležitou součástí práce (i dalších uveřejněných) jsou přílohy, v tomto případě grafy. Z technických důvodů byly přílohy k vybraným pracím vloženy na strany 115–130 publikace, což je sice skutečnost v obsahu zřetelně uvedená, na kterou však vzhledem k vlastní zkušenosti s hledáním upozorňuji. Zbývající dvě práce jsou zaměřeny na interpretaci sbírkových souborů. První je věnována hudebnímu skladateli Hansi Krásovi a jeho nejznámějšímu dílu inscenovanému v terezínském ghetu – známé dětské opeře *Brundibár*. Druhá práce se věnuje minulosti, současnosti a budoucnosti fotoarchivu Židovského muzea v Praze. Závěr sborníku tvoří seznam všech absolventských prací Školy muzejní propedeutiky za léta 2002–2009.

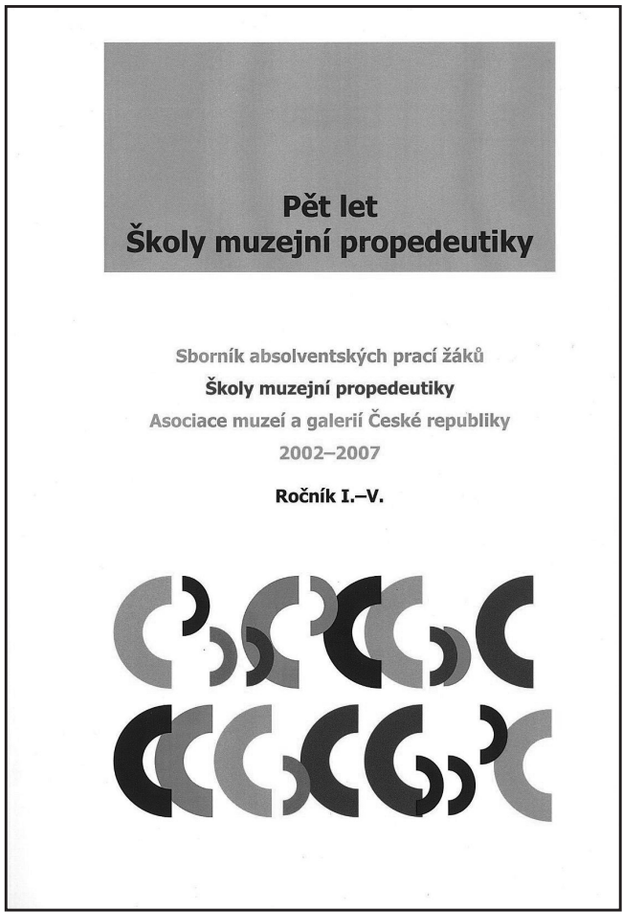

Vydání sborníku je, jak již bylo řečeno, významným edičním počinem, který pozvedá výsledky tohoto muzejního vzdělávání o stupínek výše. Dosud byly výsledkem znalosti a dovednosti, které získal jeden každý absolvent Školy, nyní jsou tyto znalosti, alespoň částečně, zprostředkovány širší muzejní veřejnosti.

Jana Hutníková

Věstník Asociace muzeí a galerií České republiky 6/2010

Toto číslo vychází 13. prosince 2010. Náklad 1000 ks.
Periodicita šestkrát ročně. Periodikum je registrováno MK ČR reg. č. 8331, ISSN 1213-2152
Vydává AMG s finanční podporou Ministerstva kultury ČR.

Adresa redakce:
Asociace muzeí a galerií České republiky,
Jindřišská 901/5, II. schodiště, 110 00 Praha 1 – Nové Město
Tel.: + 420 224 210 037-9; F: +420 224 210 047.
E-mail: vestnik@cz-museums.cz; URL: http://www.cz-museums.cz
Uzávěrka příštího čísla 25.1.2011

Redakční rada:
Milena Burdychová, Eva Dittertová, Hana Dvořáková, Zdeněk Freisleben, Hana Garncarzová, Jana Hutníková, Petr Velemínský, Jiří Žalman.

Redakce: Malvína Brychová
Autor grafické předlohy: Martin Pálka
Grafická realizace Věstníku AMG: Malvína Brychová
Fotografie na obálce: Moravské zemské muzeum

Národní soutěž muzeí
Gloria musaealis 2010

Přihlášené projekty:
(aktuální seznam k datu uzávěrky)

Muzejní výstava roku:

1. ***Vlastivědné muzeum v Šumperku, p. o.*** – *Cesta do pravěku*
2. ***Poštovní muzeum, Česká pošta, s. p.*** – *Pražský hrad v umění poštovní známky*
3. ***Muzeum hl. města Prahy*** – *Vietnam v Praze*

4. ***Muzeum Karlovy Vary, p. o. Karlovarského kraje*** – *Příběh Grandhotelu Pupp*
5. ***Muzeum Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech*** – *Obrazy z dějin královského města Rokycany*
6. ***Památník národního písemnictví*** – *Karel Hynek Mácha 1810–2010 – Dvě století české kultury s Máchou*
7. ***Muzeum Brněnska, p. o.*** – *Ludvík Kundera – Texty, dokumenty, knihy, obrazy*
8. ***Muzeum Středních Brd Strašice*** – *Čas se zastavil na Papui*
9. ***Muzeum města Brna*** – *Dámská volenka*

Muzejní publikace roku:

1. ***Muzeum Karlovy Vary, p. o. Karlovarského kraje*** *– Příběh Grandhotelu Pupp*

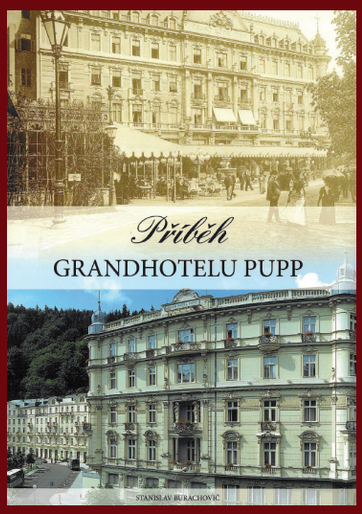

2. ***Památník národního písemnictví*** *– Karel Hynek Mácha 1810–2010 – Dvě století české kultury s Máchou*

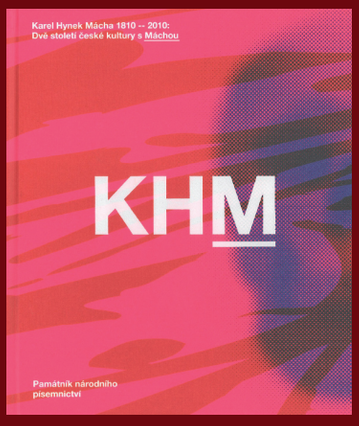

3. ***Muzeum města Brna*** *– Forum Brunense 2010 – Monotematické číslo k výstavě Dámská volenka*

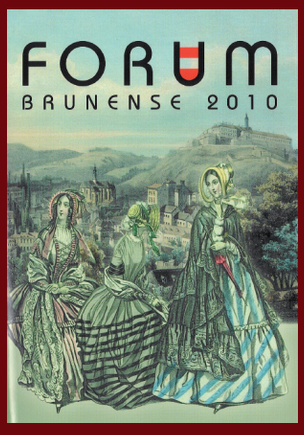

Muzejní počin roku:

1. ***Vlastivědné muzeum Jesenicka, p. o.*** *– Historie Jesenicka*

2. Muzeum Středních Brd Strašice *– Výstavba a zprovoznění Areálu zážitkové a poznávací turistiky 3. Střední Podbrdsko, Strašice – Muzeum Středních Brd*

3. Muzeum Mladoboleslavska *– Modernizace stálé multimediální expozice v městském paláci Templ*

4. Památník Lidice, p. o. Ministerstva kultury ČR *– Rekonstrukce „Kulturní památky Lety“*

Více informací a prezentace jednotlivých projektů na http://www.gloriamusaealis.cz